DOĞAN KARDEŞ

SAYI 15, ARALIK 1989
AYLIK DERGİ
KDV DAHİL 2.500 TL.

Tarama
BlackBishop

SATRANÇ ÖĞRENİYORUZ.

“diş macununuzu biliyoruz”

Sevgili arkadaşlar;

Dergimizin ilk sayısında duyuruda bulunup, "Bize ürünlerinizi gönderin, Doğan Kardeş'imizi el birliğiyle hazırlayalım" demiştik. Bu sayımızda Aslı Niyazioğlu kardeşimizin gönderdiği "Üç Dakikalık Dostluk" adlı öyküyü yayınlıyor, severek okuyacağınızı sanıyoruz. Dolayısıyla, duyurumuzu yineliyor ve öykülerinizi, resimlerinizi, şiirlerinizi bekliyoruz.

Bu sayımızda bir de yeni sayfamız var: Satranç. Çağlar boyu zihin oyunlarının en önemlisi sayılan satrancı, bilmeyen kardeşlerimiz öğrenecek, bilenlerse yeni oyun ve tekniklerle bildiklerini geliştirecekler. İlgiyle izlemenizi diliyoruz.

Önümüzdeki ay yeni bir yıla gireceğiz. Yeni yılın yenilikler getirmesi umulur. Doğan Kardeş bu umudu boşa çıkarmayacak, yeni yılda yenilikler ve sürprizlerle karşınızda olacak. Şimdilik bunları açıklamamalıyız. Ama sizi çok sevindireceğini düşündüğümüz bir şey var ki söylemeden duramayacağız: Kahraman Ozan HÜGO, yeni macerasıyla, yeni yılda da sizlerle olacak.

1990'ın, ülkemize de yenilikler getireceğini umuyoruz. Ülkemiz çocuklarının daha iyi bir yaşama kavuşturulmaları için, yeni çaba ve atılımların yapılmasını bekliyoruz. Umudumuz, imzalarımızla yoğun destek verdiğiniz "Çocuk Hakları" konusundaki gelişmelerde. Çünkü bu ay, imzalarınızı devlet büyüklerimize sunarak, ilgilerini isteyeceğiz.

Umutlarımızın gerçek olacağı bir yılda yeniden birlikte olmak dileğiyle, hoşçakalın!...

Doğan Kardeş'iniz

Tarama
BlackBishop

DOĞAN KARDEŞ

1945'TEN BERİ TÜRK ÇOCUKLARININ DERGİSİ

Sayı 15, Aralık 1989

Yapı Kredi Yayınları Ltd. Şti.
Yeniçeriler Cad. Sinekli Medrese Sok. No: 1
Beyazıt / İstanbul
Telefon: 516 93 23 - 516 85 32
Abone Başvuruları İçin Tel: 516 93 23

Yapı Kredi Yayınları Ltd.Şti. Adına Sahibi: Ömer KAYALIOĞLU

Genel Yayın Yönetmeni ve Sorumlu Müdür: Turhan ILGAZ
Yayın Danışmanı: Nadir Ergin TELCİ
Sanat Yönetmeni: Erdoğan UĞURLU
Yazı İşleri: Nevzat BASIM, Sema Polat ÖĞÜT

Katkıda Bulunanlar: Gülçin ALPÖGE, Tuncay BATIBEKİ, Orhan BURSALI, Neva BOYACIOĞLU, Ercan DİNÇER, Nazan ERKMEN, Ali Murat ERKORKMAZ, Tarık GÜNERSEL, Şehrazat KARAGÖZ, Mehmet Ali KILIÇBAY, Piyale MADRA, Aslı NİYAZİOĞLU, Nabey ÖNDER, Buket UZUNER.

Abone ve Bilgi İşlem: Figen MANGALTEPE
Muhasebe: İşın EVİRGEN
Kapak Deseni: Nazan ERKMEN

Dizgi: Mozaik
Renk Ayrımı, Film ve Montaj: Laçin Repro
Baskı: CEM OFSET Matbaacılık San. A.Ş.
Dağıtım: GAMEDA

Fiyatı: 2500 TL. (KDV Dahil)
KKTC Fiyatı: 3500 TL.
Abone Bedeli:
Yalnız 1 Yıllık: 25.000 TL.
Yurt Dışı: 25 US $ — 50 DM

İlan Koşulları:
Arka Kapak: 4.000.000 TL.
Kapak İçleri: 3.500.000 TL.
İç Sayfalar: 3.000.000 TL.

KPUOTSUTSAU

RÜYADA GÖZLÜK

Nasrettin Hoca gece yarısı uyanarak karısını telâşla uyandırır:

— Hatun benim gözlük nerede? Bul şunu.

Kadın uykusundan uyandırıldığı için içerler:

— Ne yapacaksın uyurken gözlüğü? diye sorar. İnsan uyurken gözlük takar mı?

Hoca:

— Senin saçın uzun, aklın kısadır. Böyle şeylere aklın ermez. Demin güzel bir rüya görüyordum, ama gözlüğüm olmadığı için iyi seçemiyorum. Şunu ver de, rüyamı rahat rahat göreyim.

Tuba Şafak ÇATALBAŞ

GRİP

Soğuk dondurmaları yersin.
Yataklara düşersin.
Doktor gelince bağırırsın.
Neden yaptığını bilmezsin,
Çünkü yaptığından utanırsın.

Pınar TEKDEMİR

KİRLİLİK

Gri gök, gri deniz
Dünyayı hep kirletiriz.
Neden, niçin demez,
Her yeri, her güzelliği,
Hep kirletiriz.
Oysa yaptığımız hata insanlığa.
Kirletmesek her yeri,
Ne güzel olur değil mi?

SENEM KALE

SEVGİLİ DOĞAN KARDEŞ

Ben bu mektubumu yazmadan önce size çok teşekkür ediyorum.

Doğrusunu söylemek gerekirse, ben bu imza kampanyasının bu kadar ilgi toplayacağını sanmıyordum. Hatta bu imza kampanyasının öteki sayınızda da çıkacağını hiç aklıma getirmemiştim. Fakat bazı gazetelerde bu imza kampanyası hakkında bazı yazılar görünce bu fikrim değişti ve bu olay beni ve bazı arkadaşlarımı çok sevindirdi.

Siz diğer dergiler gibi derginizi oyuncaklarla aldırtmadınız. Siz hep çocuklar için yararlı olacak şeyleri düşünüp konu olarak aldınız. Bu yüzden bütün çocuklar adına size teşekkür ederim.

Barış AKSAN

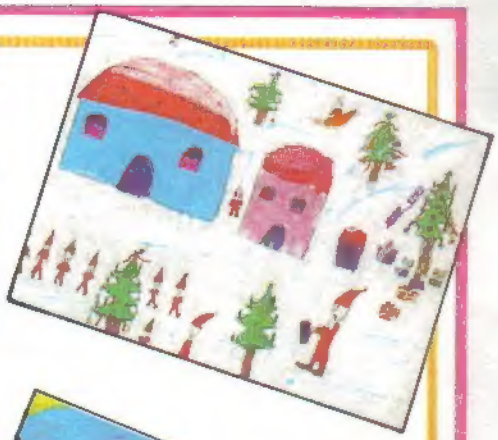

ÖZEL GÖK-DİL LİSESİ (ilkokulu) 3-A ve 3-B SINIFLARININ YILBAŞI İÇİN YAPTIKLARI RESİMLERDEN ÖRNEKLER

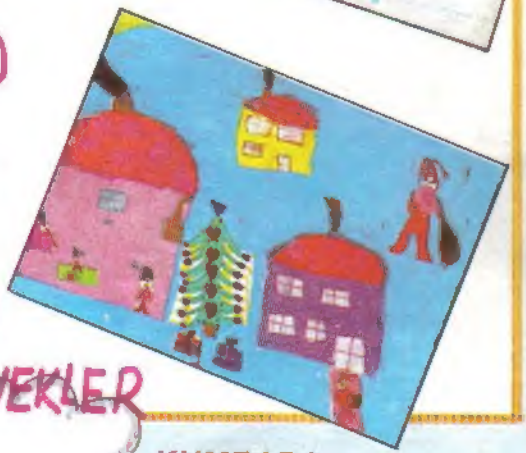

YILBAŞI

Geldi mi yılbaşı,
Çeşit çeşit programlar,
Oynayalım güzel oyunlar,
Yılbaşı gelince.

Noel baba kapımızı çalar,
Oyuncaklar dağıtarak,
Yılbaşı ağacını
Süslerle donatarak.

Yılbaşı gelince,
Sevinçlerle doluyoruz.
Saat on ikide,
Başlanır yılbaşına.

Seda DENİZ

YENİ YIL

Ne güzeldir yeni yıl,
Herkes eğlenir o gün
Süsleriz evlerimizi
Eğleniriz bütün gün

O gün herşey güzeldir
Her evden ışıklar gelir.
Sokakta kimse kalmaz
Herkes evdedir o gün.

Hande AYDIN

ŞİMŞEKLER

Yağmurlar yağacak,
Şimşekler çakacak,
Bugün yağmur var
Şemsiyeler açılacak.

Odunlar yakılacak,
Her taraf ısınacak.
Pencereme konan kuş,
Üşüyecek donacak.

Özlem ASLAN

KUMBARA

Kara günde,
Acı günde,
Bize yardım eder
Kumbara

Eğer kumbaramız olmazsa
Olur her günümüz kara
Çocuklar çocuklar
Kumbara alınız
Bakın görürsünüz
Oluyor mu her günümüz kara?

Tüba ÇİMEN

DERİN'İN ÖYKÜSÜ

Yazan: Buket UZUNER · **Çizen:** Ali Murat ERKORKMAZ

MUTLU OLMAK BÜTÜN ÇOCUKLARIN HAKKI

1

Geçen ay Pelin'lere çikolatalı pasta yemeğe ve bilgisayar oyunu oynamaya gitmiştim, anımsadınız mı? Çok güzel bir öğle sonrası yaşamıştık birlikte. Derin, zeka özürlü olmasına karşın, bizimle oynamış ve eğlenmişti. Eve dönünce anneme yaptıklarımızı anlattım, o da memnun oldu. Fakat aynı akşam, dedemin yaş günümde armağan ettiği dolma kalemimi yitirdiğimi farkettim ve çok üzüldüm.

3

Dün kapı çaldı. Aaa, bir baktım, Pelin, Derin ve Rudi gelmişler. Meğerse dolma kalemim, Pelin'lerin kanepesinin yan minderine sıkışmış. Tabii kimse görmemiş. Ama Derin kalemimi bulmuş ve saklamış. Demek ki, zeka özürlü çocuklar dikkatli de olabiliyorlar. Pelin gururla: "Zeka özürlü çocukların hafızaları da kuvvetlidir. Derin olmasa, kalemini bulamazdık" dedi. Artık Derin'i ben de seviyorum. Ben de ona sabır ve sevgiyle yeni şeyler öğretiyorum.

BİTTİ

2

Annemle evin her yanını aradık, kalem yoktu! Acaba Pelin'ler de mi düşürmüştüm? Annem, telefon edip, sorabileceğimi söyledi. Ama Pelin de kalemi bulamamıştı. Armağanların değeri çok fazladır, bilirsiniz, gerçekten üzgündüm.

Sergi için hazırlanan afiş.

GELECEĞİN RESSAMLARI SERGİSİ

Derginiz Doğan Kardeş, geçtiğimiz aylarda "Geleceğin Ressamları" adlı bir resim yarışması düzenlemiş ve yarışmaya katılan eserlerden bir sergi açmaya söz vermişti. İşte bu söz geçtiğimiz ay yerine getirildi ve çevre konulu resimler Yapı Kredi Bankası'nın kurucusu Kazım Taşkent'in adıyla anılan galeride sergilendi.

Küçük kardeşlerimizin ve meraklı büyüklerin ilgiyle izledikleri sergide, dereceye giren kardeşlerimizinkilerle birlikte toplam kırk resim vardı. Ama sergilenecek resimlerin seçimi, büyük sorun oldu. Resimler o kadar güzeldi ki, hangisinin sergilenip hangisinin sergilenmeyeceğine karar verilirken epey ter döküldü.

Sergimizin açılışı 17 ekim tarihinde yapıldı. Açılış için düzenlenen kokteyle ünlü yazarımız Yaşar Kemal de katıldı ve resimleri hayranlıkla izledi. Zaman zaman, "Bunları çocuklar mı yaptı?" demekten kendini alamadı.

Zaten sergiyi izleyen küçük büyük herkesin ortak şaşkınlık ifadesi "Bunları çocuklar mı yaptı?" şeklinde oldu. Küçük kardeşlerimizin çevrelerini bu kadar doğru algılamaları, bu kadar güzel kompozisyonlar oluşturmaları sergiyi gezen herkesi büyüledi.

Sergilenen resimlerden bir bölümü.

İNCE MEMED

Ünlü yazarımız Yaşar Kemal'in "İnce Memed" adlı romanı hemen her dünya diline çevrildi ve severek okundu. Fakat roman çok sayfalı olduğu için, çocukların okuması güçtü. Böylesi bir romanı çocukların da çok seveceklerini düşünen çizer İsmail Gülgeç, İnce Memed'i çizgi roman haline getirdi.

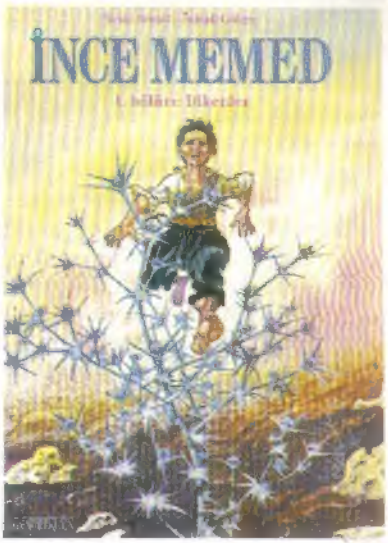

Üç cildlik romanın ilk cildi dört bölüme ayrıldı ve dört ayrı albüm halinde resimlendi. İlk albüm "Dikenler" adıyla 48 sayfa olarak yayınlandı. Ama ne yazık ki ülkemizde değil. Danimarkalı çocuklar için Danimarkaca. Ve Danimarka'daki Türk çocukları için de az sayıda Türkçe.

Dünya ulusları İnce Memed'i çok sevmiş olmalılar ki, Danimarka'nın ardından, çizgi romanı yayınlama sırasına girdiler. Önümüzdeki günlerde Alman çocukları için Almanca olarak yayınlanacak. Sonra sırasıyla, Fransa, Portekiz ve Hollanda geliyor. Yunanlı ve Kübalı yayıncılar da, diğer ülkelerdeki satış durumuna göre, çizgi romanı yayınlayıp yayınlamama kararı verecekler.

1991 YUNUS EMRE YILI

Birleşmiş Milletler e bağlı eğitim, bilim, kültür, kuruluşu UNESCO, 1991 yılının Yunus Emre adına kutlanacağını duyurdu. Uluslararası bir kuruluşun, ünlü Türk şairi ve düşünürünün 750. doğum yıldönümü için böylesi bir kutlama yılı saptaması hepimizi gururlandırdı. Bu sayede 1991 yılında, tüm dünyada konferanslar, sempozyumlar ve konserler düzenlenerek Yunusumuz tanıtılacak.

Yunus, Anadolu Selçukluları döneminde yaşamış, halkını ve Türk dilini çok seven, kendisini tanıtmaya adamış bir şair ve düşünür. Şiirlerinde halkının yaşadığı sıkıntıları da anlatmış. Yaşamın anlamını sorgulamış. Çok ileri bir din anlayışına sahipmiş. Kendi dininden olmayanları, dini kuralları yeterince yerine getiremeyenleri kınamazmış. Onları, insanları sevmeye, kardeş olmaya çağırmış. Şiirlerini yazarken de Türk dilinden hiç ödün vermemiş.

Bu yıl ilan edilirken biz Doğan Kardeşçileri sevindirecek bir olay daha vardı. UNESCO karar alırken Türkiye yi eski Kültür Bakanı Talat Sait Halman temsil etti. Talat Sait, ortaokulda okurken ilk şiiri Doğan Kardeş'te yayınlanan ve adını Doğan Kardeş ile duyuran bir kültür adamımız.

UNESCO: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü. 1946 yılında kurulan örgütün amacı, eğitim, bilim ve kültür alanlarında ulusların birbirleriyle işbirliği yapmalarını sağlamak. Bu sayede, tüm insanlar birbirlerini daha iyi tanıyıp anlamış olacaklar. Birbirlerini tanıyan insanlar savaşırlar mı? Böylece Birleşmiş Milletlerin uluslar arasında bir barış ortamı yaratmak amacı daha iyi gerçekleşmiş olacak.

ORHUN ANITLARI ONARILIYOR

Birleşmiş Milletlere bağlı eğitim, bilim, kültür kuruluşu UNESCO, Moğolistan'da harap durumda bulunan Orhun Anıtlarını onartacak. Bu anıtlar, eski Türklerle ilgili bilgi veren en eski yazılı kaynaklardan biri. Anıtlar sayesinde eski Türkler in yaşayışları ve inanışlarıyla ilgili bilgi edinilebilmiş.

Anıtlar 1899 yılında bulunmuş ve uzun yıllar değerleri anlaşılamamış. Ancak Danimarkalı bir bilgin anıtlardaki yazıyı okumayı başarınca durum aydınlanmış. Bulunan üç anıttan ilki, 731 yılında ölen Kutluk Devleti hükümdarı Kültigin adına dikilmiş. İkincisi 734 yılında ölen Bilge Han üçüncüsü de Tonyukuk Han adına dikilmişler. Anıtlar piramit şeklinde ve dört yüzleri var. Bu yüzlerde yazılar bulunuyor.

RESİMLİ KİTAPLAR

Zerrin Cebeci'nin resimlediği Altın Çocuklar adlı kitaptan bir sayfa.

Günümüzde kitap resimlemek, artık bir sanat dalı. Dünyada ve ülkemizde kitap resimlemesi konusunda çalışmalar yapan pek çok çizer var. Bu konuda en çok ürün de çocuk kitapları alanında veriliyor.

Çocuk kitapları çizerlerinin en önemlilerinden biri Amerikalı Ezra Jack Keats. 1916 doğumlu bu çizerin resimlediği kitaplar bütün dünyada çok sevilmiş. Amerika'nın ve dünyanın resimli çocuk kitapları alanında verilen en büyük ödülünü almış.

Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNİCEF) Keats adına bir ödül koymuş. Ödül tüm dünyada yalnızca bir kişiye veriliyor. Bunun için önce her ülke kendi içerisinde bir birinci seçiyor. Sonra her ülke birincisi uluslararası seçici kurul tarafından değerlendirilerek dünya birincisi belirleniyor.

Ödülün ilk aşaması için ülkemizden otuz çizer katıldı. Yapılan değerlendirme sonucu, Altın Çocuklar adlı masal kitabını resimleyen Zerrin Cebeci Türkiye birincisi seçilip, ülkemizi temsil etmeye hak kazandı.

Çizer Ezra Keats in "Karlı Gün" adlı kitabı.

İNSANLIK TARİHİ

YAZAN: Dr. M. Ali KILIÇBAY
ÇİZEN: Tuncay BATIBEKİ

Sümer Uygarlığı

UYGARLIK HERŞEYDEN ÖNCE KENTLERE DAYANMAKTADIR. MEZOPOTAMYANIN İLK ÖRGÜTLÜ TOPLUMSAL HAYATININ KURUCUSU OLAN SÜMER UYGARLIĞI DA KENTLERE DAYANMAKTADIR.

AMA ÇOCUKLAR SİZ 20. YÜZYILIN SON ÇEYREĞİN DE YAŞIYORSUNUZ VE KENT DENİLDİĞİNDE, HAKLI OLARAK AKLINIZA, ZAMANIMIZIN DEV YERLEŞİM CANAVARLARI GELİYOR.

TARİHTE GERİYE GİTTİĞİMİZ ZAMAN, KENTLERİN BOYUTLARININ, ORTALAMA OLARAK SÜREKLİ BİR ŞEKİLDE KÜÇÜLDÜĞÜNÜ GÖRÜYORUZ. VEYA DAHA DOĞRU BİR İFADEYLE, KALABALIK VE BÜYÜK KENTLER ANCAK ENDÜSTRİ DEVRİMİNDEN SONRA ÜRETİM OLANAKLARININ GENİŞLEMESİYLE ORTAYA ÇIKMIŞLARDIR. BUNUN ÖNCESİNDE, KENT KÜÇÜK BİR YERLEŞİM YERİDİR.

ZAMAN İÇİNDE, ÇOK BÜYÜYEN BİRKAÇ İSTİSNA ŞEHİR (ROMA VEYA İSTANBUL GİBİ), ESKİ KENTLERİN ASLINDA KÜÇÜK YERLEŞİM BİRİMLERİ OLMA GERÇEĞİNİ DEĞİŞTİRMEMEKTEDİR.

BUNDAN BİR İLK SONUÇ ÇIKARTABİLİRİZ: BİR KENTİ BELİRLEYEN ONUN BARINDIRDIĞI NÜFUS SAYISI DEĞİLDİR. O HALDE NEDİR?

BİR KENT TOPLUMSAL ÖRGÜTLENME İÇİNDEKİ YERİYLE BELİRLENİR. KENDİ OLANAKLARIYLA KENDİNİ BESLEYEMEYEN, AMA KIRSAL DÜNYAYA ONUN İHTİYAÇ DUYDUĞU MADDİ MALLARI VE MANEVİ UNSURLARI SAĞLAYARAK ONUN GIDA ÜRETİMİNDEN ŞU VEYA BU YOLLA PAY ALAN BİR YERLEŞİM YERİ OLMAKTADIR.

BU SÖYLEDİKLERİMİZİ DAHA AÇIK HALE GETİRELİM.

KENTTE YAŞAYAN İNSANLAR, TARIMSAL FAALİYETLERİN DIŞINDAKİ İŞLERLE UĞRAŞTIKLARI İÇİN, GIDA ÜRÜNLERİ AÇISINDAN KIRSAL ALANA MUHTAÇTI

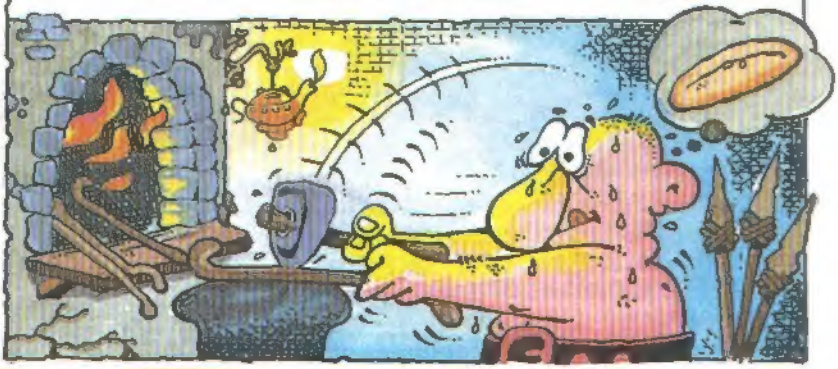

AMA BUNLARIN KARŞILIĞINI VERMEK ZORUNDADIRLAR. BUNU ONLARA YA KENDİ ÜRETTİKLERİ ENDÜSTRİ ÜRÜNLERİNİ VERİRLEREK, YA DA ONLARI KORUYARAK, DÜZENLERİNİ SAĞLAYARAK VE DİNSEL İHTİYAÇLARINI GİDEREREK YAPARLAR.

İŞTE ÇOCUKLAR, BİR KENT BUNLARIN HEPSİ BİRDENDİR VE BU İŞLEVLER, UYGARLIK ADINI VERDİĞİMİZ, TOPLUMSAL YAŞAMA BİÇİMİ VE ÖRGÜTLENMESİNİ BELİRLEMEKTEDİRLER. DEMEKKİ SÜMER UYGARLIĞINA DA KENTLERDEN İTİBAREN BAKMAMIZ GEREKMEKTEDİR.

TİPİK BİR SÜMER KENTİ OLAN URUK'A BAKTIĞIMIZDA, YÖNETİMİN TÜM MEZOPOTAMYA İÇİN ORTAK BİR KELİMEYLE İFADE EDİLEN, LUGAL ADLI BİR KRALIN ELİNDE OLDUĞUNU GÖRÜYORUZ.

BÜYÜK ADAM ANLAMINA GELEN BU ÜNVAN, SÜMERLERİN YERLEŞİK HAYATA GEÇMEDEN ÖNCEKİ GÖÇEBE YAŞANTILARI SIRASINDAKİ, KABİLE ŞEFİNİ İFADE ETMEKTEDİR.

LUGAL'İN VE KENTİN DİĞER YÖNETİCİLERİNİN SARAY VE KONAKLARI KENTİN İYİ MAHALLERİNİ MEYDANA GETİRMEKTEDİR.

AMA KENTİN EN ÖNEMLİ YERİ VE MERKEZİ TAPINAKTIR.

BUNUN YANI SIRA, GIDA MADDELERİ VE ENDÜSTRİ ÜRÜNLERİNİN KORUNDUĞU DEPOLAR VE NİHAYET HALKIN ÇALIŞTIĞI KÜÇÜK DÜKKANLAR İLE OTURDUKLARI EVLER YER ALMAKTADIR.

HER SÜMER KENTİ, VARLIĞINI DEVAM ETTİREBİLMEK İÇİN CİVARINDAKİ KIRSAL ALANIN MÜMKÜN OLDUĞU KADAR BÜYÜK BÖLÜMÜNÜ EGEMENLİĞİ ALTINA ALMAK ZORUNDADIR.

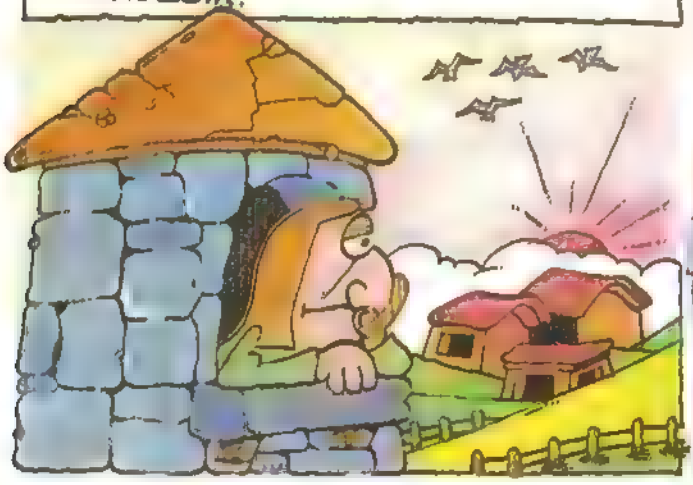

ZATEN BU EKONOMİK ZENGİNLİKLERİN SÜMER SİTELERİ ARASINDA PAYLAŞILMASI HER ZAMAN ÇATIŞMALARA YOL AÇMAKTA VE BU İSTAH KABARTICI YERLERİ ELE GEÇİRMEK İÇİN SÜREKLİ OLARAK SAVAŞA BAŞVURMAKTADIR.

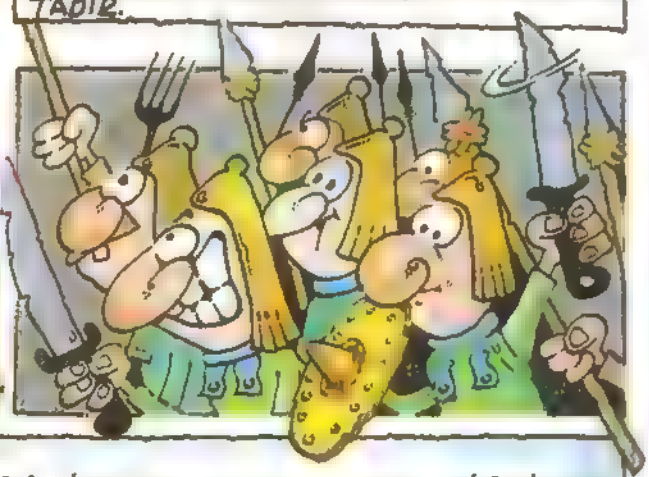

SÜMER KENTİNDE HERŞEY ETRAFINDAKİ KIRSAL ALANLA BİRLİKTE BİR KENT-DEVLET OLUŞTURAN BU SİYASAL OLUŞUMUN İHTİYAÇLARININ ÖNCELİĞİNİN PARALELİNDE ÖRGÜTLENMEKTEDİR.

KIRSAL ALANDA YİYECEK VE HAMMADDE BİÇİMİNDE TOPLANAN VERGİLER, TAPINAKLARDAKİ DEVLET DEPOLARINDA KORUNMAKTA, BUNLAR ÖNCELİKLE DEVLETİN, BÜROKRASİNİN VE ORDUNUN İHTİYAÇLARI İÇİN KULLANILMAKTADIR.

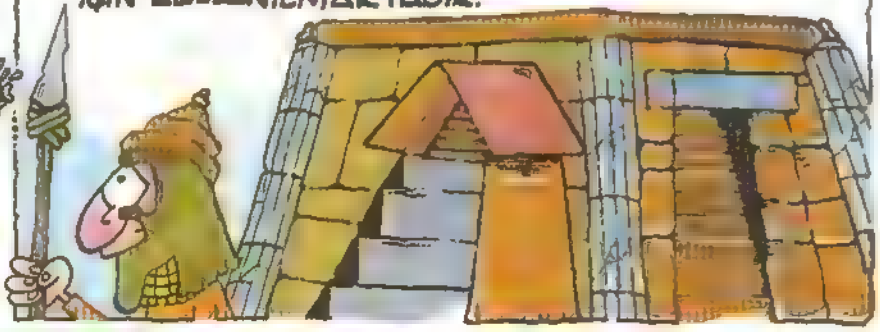

DEVLETTE ÇALIŞAN İNSANLAR DA, ÖNCELİKLE DEVLET İHTİYAÇLARINI GÖZÖNÜNE ALARAK ÜRETİM YAPMAK ZORUNDA KALMAKTADIRLAR. BU DEPODAN HEM ZENAATKÂRLARA HAMMADDE DAĞILIMI YAPMAKTA, HEM DE ONLARA ÜCRET OLARAK GIDAMADDELERİ VE DİĞER İHTİYAÇ MADDELERİ VERİLMEKTEDİR. DEMEK Kİ KATI BİR ÖRGÜTLENME SÖZKONUSUDUR.

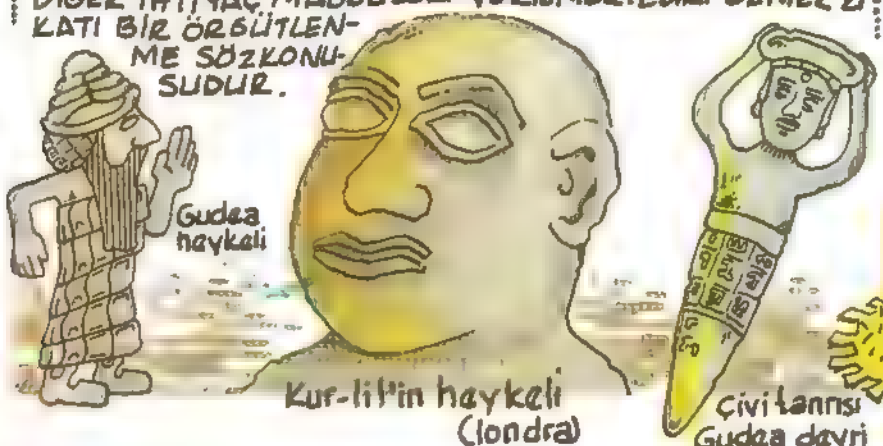

SÜMER DÜNYASINDA KENTLER, DİĞER TÜM UYGARLIKLARDA DA OLDUĞU GİBİ, ENDÜSTRİ VE TİCARETİN MERKEZİDİR.

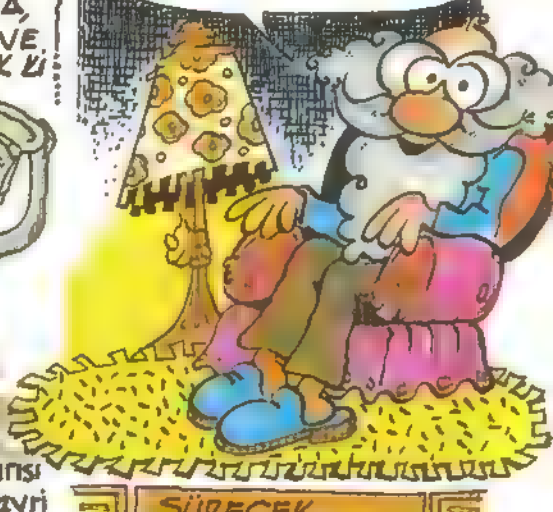

SÜRECEK

BİLİM TEKNİK

UZAYLILAR GELİYOR MU?

"Uçan daire, yavaşça parka kondu, içinden 3 4 metre boylarında, üç gözlü uzaylılar indi. Parkta oynayan çocuklar korku ile bağırdılar. Uzaylılar çocuklardan birine ateş etti. Çocuk ortadan kayboldu. Sonra uzaylılar uçan dairelerine bindiler ve gözden kayboldular. O sırada da kaybolan çocuk dipdiri yeniden ortaya çıktı.."

Uzaylılar dünyamızı ziyarete mi başladılar? Yukarıda okuduğunuz ve gazetelerimizde yayınlanan bu habere göre, uzaylılar en son Sovyetlerde göründü. Türkiye'de de sık sık yeni illerimizden Aksaray'da ortaya çıktığı bilinyor, uçan dairelerin. Nedense Niğde'nin eski ilçesi Aksaray'ı çok seviyorlar! Gazetelerimizde sık sık Aksaray'da görülen "uçan daire" (kısaca UFO) haberlerine rastlıyoruz. En son ise Türk Hava Yolları'nın bir pilotu gökte UFO gördüğünü açıklamış ve bu haber bir günlük gazetemizin manşetinde yer almıştı.

Dünya dışı uygarlıklar araştırmasının öncüsü Carl Sagan.

Uçan daireler 1950'li yıllarından beri konuşuluyor. Arada sırada dünyanın çeşitli merkezlerinde ortaya çıktıkları söylentileri yayılıyor. Uçan dairelere inanan insanlar ve onların dernekleri var dünyada. Uçan dairelere inananların görüşleri şöyle:

"Uçan daireler, binlerce yıl önce dünyadan göçetmiş (bizim uygarlık tarihinden önce) insanlar, toplumlar tarafından kullanılıyor ve onlar arada sırada dünyayı, eski vatanlarını ziyarete geliyorlar".

"Evrenin başka yerlerindeki uygar varlıklar, gezegenler arası yolculuklar yapıyor ve bizim gibi daha az gelişmiş gezegene de arada sırada uğruyorlar".

Peki bu UFO'lar gerçek mi? Bu bilinmiyor. Bilim, UFO'ların varolduğunu, dünyaya geldiklerini kanıtlamış değil. Bu nedenle UFO'ları bazı insanların bilinçsizce veya kasıtlı uydurdukları kabul ediliyor.

Ama uzayda bizler gibi akıllı canlılar olamaz mı?

Bu soruyu yanıtlamadan önce, "uzay canlıları" konusunun geçmişine kısaca bir göz atalım.

İnsanlar dünya dışı canlıları hep merak etmiştir. Bilinmeyen bir konu üzerinde her zaman çok şey söylenir, uydurulur, hayal gücü çalıştırılır. Dünya dışı canlılarla ilk kez, yazar George Wells'in "gezegenler savaşı" romanında tanıştık. Orada Marslılar Londra'ya iniyorlar (iyi ki İstanbul'a değil) ve kentte taş üzerinde taş koymuyorlar. Bu romanla birlikte bilim-kurgu öyküleri de başlamış oluyor. Nedense insanoğlu, önceleri dünya dışı canlıların hep Mars'ta yaşadığına inandı. İlk bilim-kurgu roman, öykü, çizgi-roman ve filmlerinde karşımıza sürekli Marslılar çıktı.

Ünlü bilim tarihçisi ve bilim-kurgu öyküleri yazarı İsaac Asimov, Mars gezegeninin bilinen özellikle

rinden yola çıkarak, bizlere şöyle bir Marslı tipi çizecekti: "Yerçekimi azlığı nedeniyle 2,5 metre boyunda, ince kollu ve ince bacaklı, kuma batmamak için palet ayaklı, az ışıkta daha iyi görmesi için ikisi arkada ikisi önde 4 gözlü, sesleri iyi iletmeyen Mars atmosferinde iyi işitebilmesi için büyük ve geniş kulaklı..."

Orson Welles'in oyunu

"Dikkat dikkat, yeni aldığımız bir haberi veriyoruz. Marslılar gezegenimizi işgale başladılar. Savaş taşıtları sahillerimize indi ve kentlere doğru ilerlemeye başladılar.. Önlerindeki herşeyi yakıp yıkıyorlar...."

Siz radyodan böyle bir haber dinleseniz, dehşete kapılmaz mısınız? İşte 1938 yılında, ünlü sinema oyuncusu ve yönetmeni Orson Welles, yıldızların pırıl pırıl parladığı bir gece, radyodan, Marslıların dünyayı işgale başladığını Amerikalılara böyle anlatıyordu.Tabii, bu sadece Orson Welles'in bir şakasıydı. Yoksa dünyaya uzaylı-marslı falan indiği yoktu. Ama, bunun bir şaka olduğunu anlatıncaya kadar,Amerikà da yer yerinden oynamış, insanlar sokaklara dökülmüşler, büyük bir göç başlamış ve çıkan panikten bir çok kişi ölmüş ve yaralanmıştı..

Neyse ki, 1960'lardan sonra teknoloji gelişti, uzaya uydular gönderildi, Mars'ın yakından fotoğrafları çekildi de orada canlılar olmadığı kesinlik kazandı ve herkes rahatladı.

Ama insanın hayalgücüne set vurmak mümkün mü? Mars bitince Venüs canlılarıyla tanıştık. Yıldızlar arası, gezegenler arası yolculuklar başladı. Uzayda çeşitli uygarlıkların; çizgi romanlarda, filmlerde birbirleriyle savaşlarını bugün bile izliyoruz.

Şimdi gelin yine baştaki sorumuza dönelim. Gerçekte, başka gezegenlerde, başka yıldız sistemlerinde canlılar, bize benzer akıllı uygarlıklar varolamaz mı?

Dünyamızı çeşitli zamanlarda "ziyaret ettikleri" öne sürülen UFO lar bir yana, başka gezegenlerde de akıllı yaratıklar olabileceği üzerinde bilimsel tartışmalar eskiden beri yapılır. Bu konuda bazı bilimadamları şöyle diyor: "Hayır, evrende, en azından, içinde bulunduğumuz galaksıde, insan gibi canlıların ortaya çıkabileceği en uygun yer güneş sistemi ve bizim dünyamızdır. Canlıların evrimleşmesi için diğer gezegenlerde uygun olanaklar yoktur". Dünyamızın dışında, evrende başka akıllı yaratıklar da olabileceğini savunan bilim adamlarının görüşleri ise şöyle:

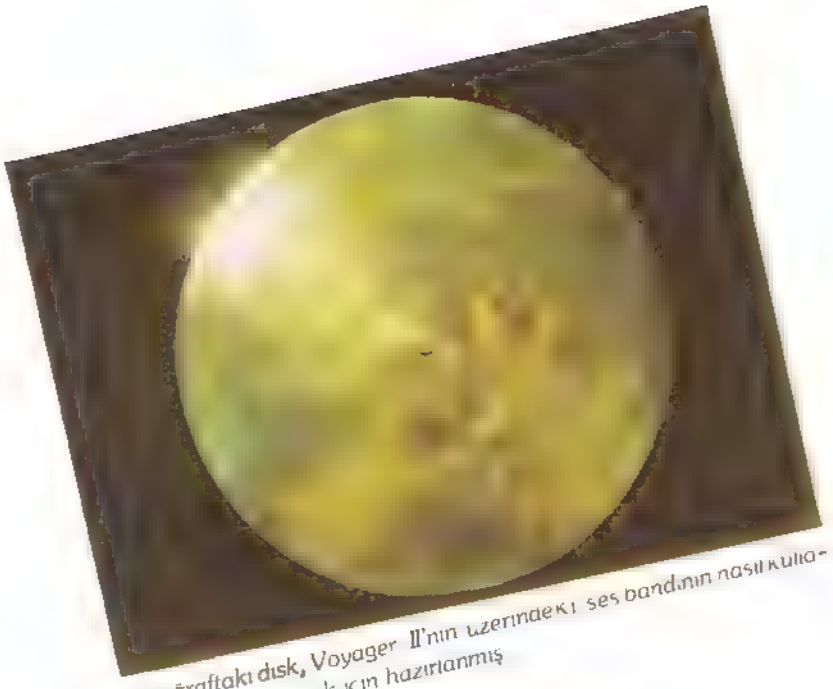

Fotoğraftaki disk, Voyager II'nin üzerindeki ses bandının nasıl kullanılacağını anlatmak için hazırlanmış

"Koskoca uzayda milyarlarca güneş (yıldız) ve gezegenler var. Bizim güneşten daha genç ve daha yaşlı yıldızlar var. Dünyada yaşamın gelişmesini sağlayan şartlar, sonsuz uzayda bir çok bölgede de olabilir. Bizim galaksimizde, Samanyolu'nda bile milyonlarca başka dünyalar olabilir. Eğer bugün yoksa, önümüzdeki milyonlarca yıl içinde başka uygarlıklar oluşabilir. Dünyada da canlıların tarihi çok yeni değil. Canlılar dünyada, uygun şartlar ortaya çıktıktan sonra oluştu."

Uzayda zeki yaratıklar olabileceği düşüncesiyle, onlara 16 yıl önce mesaj gönderildi. Herkül Yıldız Kümesindeki M-13 cismi hedef alınarak gönderilen mesaj, bir uydu içindeydi. Mesaj'da "Biz güneş sistemi içindeki 3. gezegende yaşıyoruz. Et ve kandan oluşan gelişmiş yaratıklarız.." deniyor, Türkçe dahil çeşitli dillerden örnekler veriliyor ve insan tipleri çiziliyordu. Mesaj, 25 bin yıl sonra hedefine varacak. Tabii, daha önce, bilinmedik başka uygarlıklar uyduyu yakalayıp mesajı alabilirler!

Çeşitli bilim adamları, ileri bir uygarlık bulabilmek amacıyla, uzaydaki çeşitli yıldızları "dinliyorlar". Ancak bugüne kadar görülebilen yıldızların yüzde beşi ancak dinlenebildi ve bir şey bulunamadı. Bu araştırmalar sürüyor. Bilim adamları "Bu dinleme sonucu hiç bir sonuç alamazsak eğer, bu bile bir başarı olacaktır. Böylece bizim gibi insan uygarlıklarının evrende çok ender olarak ortaya çıktığını ve kendi uygarlığımızın ne kadar değerli olduğunu anlayacağız" diyorlar.

Uzayı inceleyen bazı bilim adamları da, dünyamızın canlılar için sahip olduğu uygun şartların, diğer yıldız sistemlerinde varolup olmadığını araştırıyorlar. Belki de yeni oluşmakta olan bazı genç yıldızlar, güneş sisteminde olduğu gibi, gezegenlere sahip olacaklar (dünya gibi) ve bu gezegenlerde canlıların hayat bulabilecekleri şartlar oluşabilecek...

Şu bir gerçek; Henüz bizlerin ulaşabileceği uzaklıklarda, uzayda canlı yaşamıyor. Eğer uzayda akıllı yaratıklar varsa, onların yıldızlar arası yolculuğa çıkıp dünyaya ulaşabilmeleri oldukça zor. Dünyaya en yakın olan Sirius 8 ışık yılı uzaklıktadır bize. Işık hızıyla gidilse veya dünyaya gelinse 8 yıl sürer. Işık hızıyla bir canlının yolculuk yapması mümkün değil. Işık hızının onda bir süratle gidilse bile, Sirius'dan dünyaya geliş 88 yıl alır ki bu normal insan ömründen fazladır.

Belki de uzaydaki diğer canlılar, bizler gibi dünya dışı akıllı yaratıklara ilgi duymuyorlar ve o nedenle

bize ulaşmıyorlar.

Bazı bilim adamları ise hayallerini çalıştırarak, dünya dışı canlıların yolda olabileceklerini, belki de bir kaç bin yıl içinde dünyaya ulaşabileceklerini belirtiyorlar.

Çocuklar, bu konu oldukça karmaşık ve henüz bilim adamları bile işin içinden çıkabilmiş, aralarında görüş birliğine varabilmiş değiller. Uzayda insanlardan başka akıllı yaratıklar olabileceğini reddetmek mümkün değilse bile, onların milyarlarca yıldız içinden dünyayı keşfedip gelmeleri de, oldukça zayıf bir olasılık olarak gözüküyor

Kimbilir, başka yıldızlara gerçekten giden belki de ilk biz insanlar olacağız. Ama bu teknik olanaklara ulaşabilmek için, daha yüzlerce yılın geçmesini beklemek zorundayız...

Uzaydaki başka uygarlıklara dünyadan gönderilen mesajlar..

SEVGİLİ KARDEŞİM

ERCAN DİNÇER

HAŞMETMAAP YEMEĞE TEŞRİF EDERLER MİYDİ ACABA?.. ÇABUK İÇERİ...
EVEET... YEMEK HAZIR... BABANIZ DA GELSİN HEMEN BAŞLARIZ YEMEĞE...
ON DAKİKA SONRA...
AAA... NEREDE KALDI BU ADAM?.. ÇOCUKLAR, BABANIZ NEREDE ACABA, GÖRDÜNÜZ MÜ?..
?
BEN GELİRKEN AĞACA ÇIKMIŞ ELMA TOPLUYORDU ANNE'CİM...
NE ELMA TOPLAMASI BE... BİRAZ ÖNCE GÖRDÜM SALINCAK DA SALLANIYORDU...
?
ALLAH, ALLAH!.. BU İŞDE BİR GARİPLİK VAR!..
INGH!..
BABANIZ SALINCAK DA SALLANMAYI PEK SEVMEZ AMA?!.
E. DİNÇER -89-

Tarama
BlackBishop

BİZİ YAŞATAN DOĞA

HAYVANLAR OLİMPİYATI

Eğer hayvanlar için bir olimpiyat düzenlenseydi, sonuçlar oldukça şaşırtıcı olurdu. Üstelik onlar kazandıkları altın madalyaların ne farkına varırlar, ne de kırdıkları rekorların bilincinde olurlardı. Çünkü bu rekorlar hayvanların günlük yaşamının bir parçasıdır. Şimdi kısaca hayvanlar aleminde kırılan rekorlara bakalım.

Kısa mesafe koşuda altın madalya leoparın. Saatte 120 km. hız yapıyor ama bu öldürücü tempoya ancak 15 saniye dayanabiliyor ve 500 metrede bir dinlenmek zorunda kalıyor. Oysa ünlü koşucu Carl Lewis 100 metreyi 9.89 saniyede alırken, yaklaşık hızı ancak 40 km'ye ulaşıyor.

Yüksek atlamada şampiyon puma. Belki inanmayacaksınız ama 7 metre yükseğe sıçrayabiliyor.

Kuşlardan bazıları ise leoparı da geri bırakıyor. Örneğin doğan avını yakalarken pike yaptığında hızı 180'ni buluyor. Uzun mesafe uçuşta deniz kırlangıcına yetişilemiyor. Çünkü yılda iki kez kutuptan kutuba 17500 km yol alıyor. Kız kuşu adı verilen kuş ise hiç dinlenmeden 3500 km yol kat ediyor. Daha da ilginç olanı kırlangıç sınıfından olan kolibriler saniyede 78 kere kanat çırpıyorlar. Göç sırasında ise sürekli olarak, hiç durmadan 8 saat uçuyorlar. Bunu yapmaları için vücut ağırlıklarının yarısı kadar yağ stoklamak zorundalar. Çünkü bu uzun yolculukta vücutlarında biriken bu yağı kullanıyorlar. İnsanların bu işi yapabilmesi

Altın madalya sahibi doğan. Uçuş hızı Saatte 180 km

Uzun mesafeli uçma rekoru de... kırlangıcının

...anın en hızlı koşan hayvanı leopar

Uzun atlama rekortmeni kanguru.

Uzun süre uçmada kızkuşu sırasını kimseye kaptırmaz.

Arılar saniyede 285 kez kanat çırpıyor lar.

için vücutlarında 40 kg'lık bir yağ stoğu oluşturmaları ve bunu 8 saat içinde tamamen eritmeleri gerekmektedir. Buna göre uçmak, koşmaktan daha çok enerji gerektiriyor. Üstelik bir uçağın harcadığı yakıttan kuşlar bu uzun yolculuklarında daha az yakıt tüketiyorlar.

Maratonda altın madalya antilopun olmalı. Antiloplar bir saatte 40 km'yi koşabiliyorlar.

Uzun atlamada kanguru 13,5 metreyle ön sıralarda yer alıyor. Alageyik ise 11 metreyle hemen onun arkasından geliyor.

Ama bütün bu rekorlarda vücut ölçülerinin payı büyük. Örneğin pire, kurbağa, çekirge sıçramada hiç de fena değiller. Bu durumda çekirge ile geyik hemen hemen aynı sıralarda yer alır.

Son zamanlarda bilim adamları daha da şaşırtıcı sonuçlara tanık oluyorlar. Beslenme rekoru fillerden beklenirken, minicik fareler onları kat kat geçerek 200 kat daha fazla yiyorlar. Yüzme dalında rekor sahibi kılıçbalığı. Sivri burnuyla saatte 90 km. hız yapıyor.

İnsanları her zaman hayrete düşüren karıncalar ise vücut ağırlıklarının 52 katı kadar olan yükü rahatlıkla taşıyarak, belki de halter şampiyonluğuna aday gösterilecekler.

Sürüngenlerde ve tembel hayvanlarda durum bambaşka. Kaplumbağaların en hızlısı saatte ancak 300 metre gidebiliyor. Kış uykusuna yatan tembel hayvanlar ise bunun ancak yarısına ulaşabiliyorlar ama eğer startın önünde uyuyup kalmazlarsa.

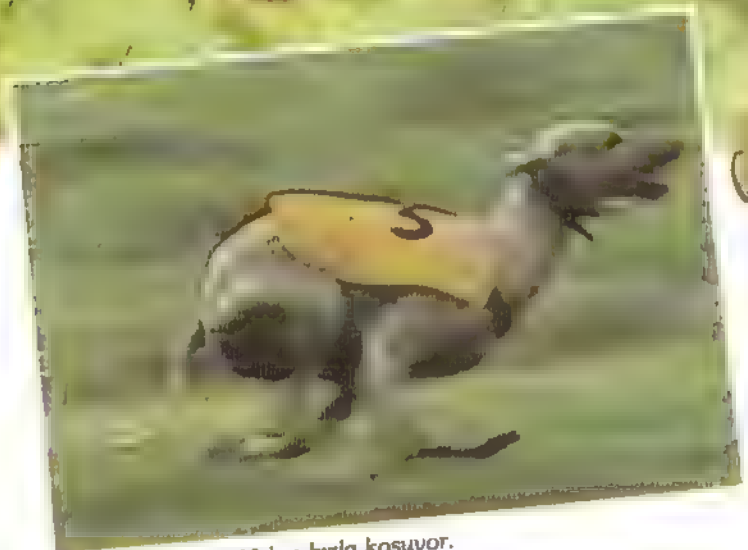

Bir tazı. Saatte 110 km hızla koşuyor.

GÜZEL TÜRKÇEMİZ

SİZ OLSANIZ NE DERSİNİZ?

Arkadaşınız her zaman elinizin altında bulundurduğunuz sözlüğünüzü ödünç vermenizi istiyor. Bu durumda siz onu uyarıyorsunuz =

— Sonra bana geriye getir!
— İşin bitince geri ver!
— Kullandıktan sonra geri ıade et!

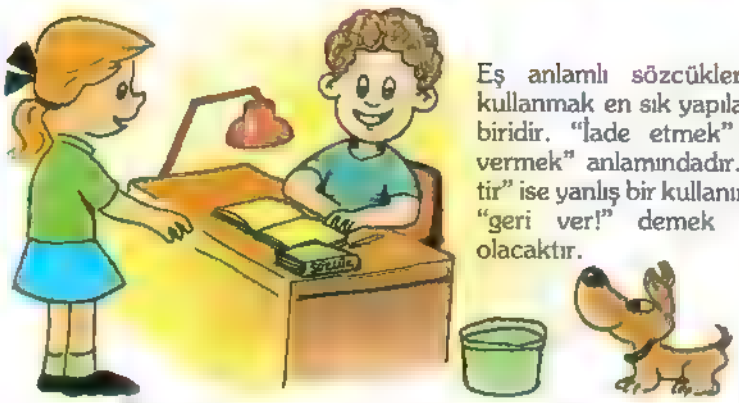

Eş anlamlı sözcükleri yan yana kullanmak en sık yapılan hatalardan biridir. "İade etmek" zaten "geri vermek" anlamındadır. "Geriye getir" ise yanlış bir kullanımdır. O halde "geri ver!" demek daha doğru olacaktır.

SİZ OLSANIZ NE DUŞUNURSUNUZ?

Kardeşiniz zor durumda kaldığı zamanlarda genellikle sizden yardım istiyor. Sızce:

– Kardeşiniz sizi çok seviyor.
— Kardeşiniz size saygı duyuyor.
— Kardeşiniz size güveniyor.

Burada önemli olan şey, yardım isteğidir. İnsanlar yardımı güvendikleri kışıden ısterler. Öyleyse kardeşiniz sıze, sevgı ve saygıdan çok güven duymaktadır.

Bır arkadaşımz bize anısını yazmış Ama bazı sözcükleri yazmayı unutmuş. Gelin birlikte tamamlayalım·

GEÇENLERDE ARKADAŞLARLA TOPLANIP BİRLİKTE DERS ÇALIŞMAYA KARAR VERDİK. AYLA NIN EVİ DAHA MERKEZİ OLDUĞU İÇİN, ONLARDA TOPLANACAKTIK. YÜRÜYEREK GİDEBİLİRDİM. EVDEN.....ÇIKMIŞTIM Kİ, KARŞIMA.....BİR KÖPEK ÇIKTI. .....KALSIN.....BAYILACAKTIM. AMA İŞİN KOMİK YANI, KÖPEK BENDEN.....ÇOK KORKMUŞTU. ONUN BU HALİNE DAYANAMADIM. YÜZÜME..... BAKTI VE SESSİZCE BAŞINI ..... EĞEREK UZAKLAŞTI.

BİLİYOR MUSUNUZ?

Türkçe'de metatez dedığımiz bir ses değişimi vardır. Bu gün kullandığımız "gibi" sözcüğü, eski metinlerde "bigi" olarak geçmektedir.

Kelebek bıgi dagıla bu insan.
13. yüzyıl Çarhname · Ahmet Fakih

Unutulan sözcükler - henüz, kocaman, az, korkudan, daha, ürkek ürkek, öne.

GÜL SULTAN

Yazan: Gülçin ALPÖGE **Resimleyen:** Nazan ERKMEN

Bir varmış, bir yokmuş, evvel zaman içinde, zaman zaman içinde, belirlenmemiş bir zaman biriminde, bir kıyı ülkesinde anlı, sanlı bir padişah varmış. Bu padişahın tek bir kızı, güzeller güzeli Gül Sultan'ı varmış. Güzelliği kadar ıyılığı, kibarlığı ile ün salmış, çevredeki ülkelerde tanınmış küçük bir sultanmış. Konuştuğunda dudağında bülbül şakır, dilinden bal akarmış. Gülduğünde yüzünde güller açar, yürüdüğü yerde güller biter, onu bir gören bır daha unutamazmış.

Gel zaman, git zaman, küçük sultan büyümüş, gelinlik bır kız olmuş. Ona talip olanlar varıp istemeğe gelmişler. Prensler, yiğitler, şehzadeler zenginliklerini, yiğitliklerini, ülkelerini öne sürüp Gül Sultan'ı almak istemişler. Ama padışahın tek kızı, ülkenin tek sultanını evlendirmek kolay değil! Padışah da nazlı davranmış, kızını hemen vermemiş.

Komşu ülkenin ise üç şehzadesı varmış. Bunlar hep bir arada gezer avlanırlarmış. Bır av dönüşü Gül Sultan'ı görmüşler. Hepsi de beğenmişler. Babalarına söyleyip sultanı ıstemişler.. Padışah sevinmiş. Çünkü komşu ülkenin şehzadeleri hepsi de yiğit, yakışıklı delikanlılarmış Ama ış seçime gelince padışah zorlanmış. Komşu ülkenin şehzadeleri, kızını birine verse ötekiler gücenecek. Doğuşmeleri istenemez, hepsi kardeş. Nasıl hakça bir seçım yapsa da hem kızının hem onların gönlünü hoş tutsa!

Sonunda padışah bir çözüm bulmuş. Şehzadelere şöyle demiş "Size bır yıl süre tanıyorum. Gıdın ve bu süre içinde her birınız güzel, değışık bir armağan bulun. Sonra gelip armağanlarınızı kızıma sunun. Hangısini sever, beğenirse onu alır, aldığı armağanın sahıbiyle de evlenır."

Şehzadeler kabul etmişler. Üç şehzade üçü de bir ok atmış. Okların biri doğuya, bırı batıya, biri de kuzeye doğru yönelmiş. Böylece şehzadeler yönlerını belirlemiş yola koyulmuşlar.

Büyük şehzade atına binmiş. Gece demeden, gündüz durmadan, yol uzun gün kısa demeden, it uyuz at huysuz aldırmadan, gitmiş de gıtmış. Bır gün, beş gün, bir ay, beş ay at sürmüş, yol gezmiş. Sırma ışlemeler görmüş, göz kamaştıran. İnce ıpek kumaşlar görmüş bır iğne deliğıne sığan. Ama bir durmuş, ıkı düşünmüş ve yoluna devam etmiş. Çünkü o çok özel ve çok güzel bır armağan arıyormuş. Sonunda bulmuş Bu bir aynaymış. Eşsiz bir ayna. İçine baktın mı kimi istersen onu görüyorsun. Eh olsa olsa sultana layık bir armağan da böyle olur işte!

Ortanca şehzadeye gelince o doğuya yönelmiş. Kah atına bınmış, kah yaya dolanmış. Yokuşlarda yorulmadan, ormanlarda kaybolmadan, durmadan oturmadan gitmış Gıtmiş de gıtmiş. O da çok özel, çok güzel bir armağan peşındeymış. Arayan bulur derler. Şehzade de bulmuş. Bulduğu ne bir urba, ne bır takı, düpedüz bır halıymış. Ama halı deyip geçmeyin; iyi bakın, inceleyin Bu halı üstüne oturdun mu uçar, kuş gıbi kanat açar, istedığın yere şıp diye varırmış.

Gelelım küçük şehzadeye. O da derelerden sel gibi, tepelerden yel gibi, uçarak, göçerek, arpa buğday bıçerek gitmiş. Heyamola demiş yola düşmüş, denızler aşmış, sonunda kedısı bol bir ülkeye ulaşmış. Ama ne kediler? Sarı kürklü, kara tüylü, bır gözü mavi öbürü yeşıl, tüyü kısa kuyruğu uzun kediler. Hele bırının kuyruğu öyle uzun ki dünyayı sarıp sarmalıyor gene de sarkıyor! İşte bu

kedı kuyruğu ile ulaşılmayacak yükseklikte bır elmayı sarıp almış, şehzadeye sunmuş. Elma da bır elma kı yıyene can veriyor, ölüm döşeğin de olsa ıyileştırıyormuş. Şehzade bunu Gül Sultana armağan etmeyı tasarlamış.

Böylece biri denizi dolaşmış gelmış. Ötekı tepelerden ınıp gelmış. Berikı de kırdan yürümüş dönmüş. Üç şehzade bir yerde buluşmuşlar. Hepsı de mutlu, güzel armağanlar bulduk dıye. Bıraz da heyecanlı acaba sultan hangısını beğenecek, seçecek dıye. Bırbırlerıne göstermişler aynayı, halıyı, elmayı.

Sonra akıllarına gelmiş "Şu ayna ya bakalım" demişler. "Bakalım Gül Sultan ne yapıyor? Gerçekten bizim gelmemizi bekliyor mu? Sarayda neler oluyor? Koca bir yıl geçtı. Neler oldu, neler bittı bır görelim!"

Bır de aynaya bakmışlar ki Gül Sultan yorgan döşek yatıyor. Başında da hekimler. Ama onlar bile çaresiz kalmış. Saray yas içinde

Küçük şehzade hemen "Elmam!" demış. "Yetişırsek belkı kurtulur. Dedıkleri gıbı ınsana can veren bır elma ise bu, bizim sultan da hayata döner. "Artık sultanın sağlığı, kurtulmasından başka bırşey düşünmez olmuşlar

Ortanca şehzade halıyı sermiş. "Bununla hemen gideriz, tez yetişiriz, hadi gelın" demış. Atlamışlar halıya, çıkmışlar yola. Göz açıp kapayıncaya kadar gelmişler saraya.

Gerçekten de güzel sultanı ölüm döşeğinde bulmuşlar. Sonra hemen padışahın huzuruna çıkıp el pençe divan durmuşlar. Kısaca başlarından geçenleri anlatmışlar. Küçük şehzade elmayı vermiş. "Sultan bunu yerse iyileşebilir" demiş. Padişah da "Üst tarafı bir elma, zehır değil ya, yedırın bakalım ne olur" buyurmuş. Elmayı sultana götürmüşler. Sultan elmayı almış.

Sultan elmayı yer yemez gözlerini açmış. Az sonra doğrulup kalkmış Lafın özü, kısa zamanda iyileşmiş. Eskısinden sağlıklı olmuş. Artık saray halkı sevinç içındeymış. Şehzadeler el üstünde tutuluyormuş. Gerçekten herkes mutluymuş.

Onlar ermiş muradına dıyeceğız ama diyemıyoruz. Masalı burada bitıremıyoruz. Çünkü bir sorun var Sultan hangı şehzade ıle evlenecek?

Bu soru herkesin aklını karıştırmış. Her kafadan bır ses çıkmış Buyük şehzade "Benım aynam olmasa, durumu görüp bılemıyecektik. Elımızi, kolumuzu sallayarak gelecektik. Belkı de çok geç olacaktı. En önemlı ışi benım ayna gördü. Sultanla evlenmeyi ben hak ettim" demış. Dedıklerinde haklıymış.

Ama ortanca şehzade de hakkını ıstemiş. O da "Benim halım olma-

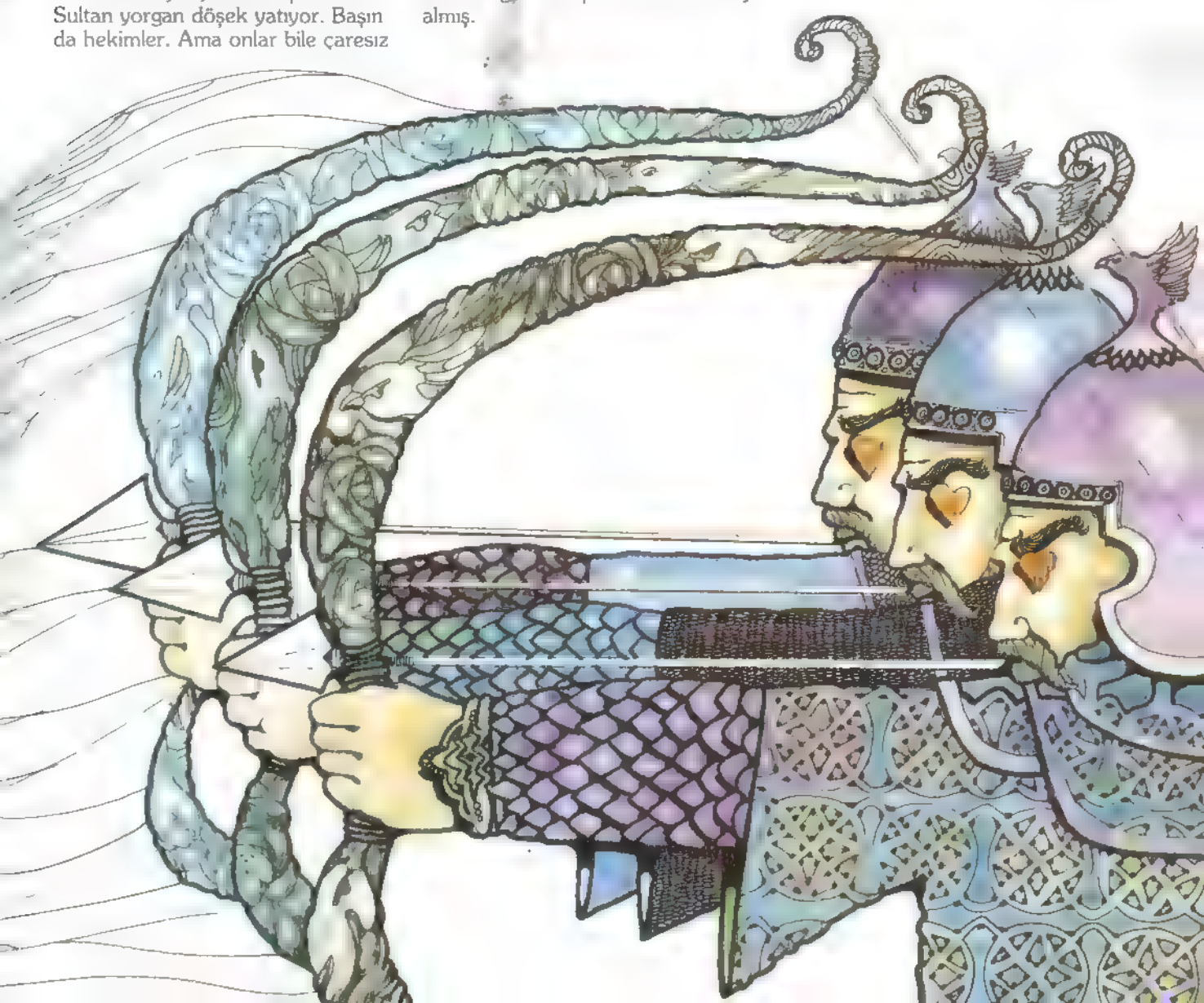

saydı gelemezdik" demiş. "Durumu aynada görsek de, bilsek de gelemezdik. Halı olmasa daha yarı yoldaydık. Benim halım en önemli armağandır. Sultanı ben isterim" demiş.

Küçük şehzade "Benim elmanın önemini unutuyorsunuz" demiş. "Elma olmasaydı görsek de, gelsek de sultanı iyi edemezdik. Onu benim elmam iyileştirdi. En değerli armağan benimkidir. Sultanı bana verin" demiş.

Şehzadelerin hepsinin hakkı varmış. Saraydakiler kimi dinlerlerse ona hak veriyorlarmış. Gül Sultan susuyormuş. Peki, size sorsak ne dersiniz? Sultan için kimi seçersiniz? Neden?

Padişah bu işin çözülmesi için zamanın hakimi kadı efendiyi çağırmış. "Hadi, haklıyı bul ve herkesin hakkını ver. Bu artık senin işin" demiş.

Kadı şehzadeleri tek tek dinlemiş. "Hepiniz doğru konuşuyorsunuz" demiş. "Gerçekten el birliği edip birbirinize yardımcı olmasaydınız sultanı kurtaramazdınız. Sultan hayatını hepinize borçlu. Ancak burada çözmemiz gereken başka birşey. Sultan kiminle evlenecek? Gül Sultan susuyor ama bence en küçük şehzadenin hakkıdır onunla evlenmek!"

Hepsi bir ağızdan "Ama neden?" diye sormuşlar.

"Anlatayım" demiş kadı. Sonra

en büyüklerine dönüp "Şehzadem, görelim sizin şu aynayı" demiş. Almış aynayı evirmiş, çevirmiş. "Bakalım karım evde ne yapıyor?" demiş. Karısını görmüş aynada, yemek pışırıyormuş.

Sonra ortancaya "Bir de seninkini görelim" demiş. Ortanca şehzade halıyı göstermiş. Uçtuğunu kanıtlamak için de bir pencereden çıkmış Ötekinden girmiş. Kadı onu da beğenmiş. "Gerçekten güzel" demiş.

Daha sonra küçük şehzadeye dönmüş "Ya senin elman?" diye sormuş.

Küçük şehzade boynunu bükmüş. "Elmayı Gül Sultan yedi, gösterecek birşey kalmadı ki!" demiş.

O zaman kadı "Padışah ne demişti? 'Sultan kimin armağanını beğenir alırsa onunla evlenir' demişti. Şimdi büyük şehzadenin aynası elinde, helal olsun kendinde kalsın Ortanca şehzadenin halısı yanında, o da onda kalsın. Küçük şehzadenin elmasını ise sultan almış yemiş. Beğenmiş mi bilmem ama yediğine göre sahibiyle evlenmelidir" demiş.

Kadının sözleri haklı görülmüş. Büyük şehzadelerin hediyeleri kendilerinde kalmış. Küçük ise sultanı almış.

Sofralar kurulmuş, davullar vurulmuş, kırk gün kırk gece bir düğün olmuş ki masallara yakışır. Onlar ermiş muradına. Bize gelince... Gökten üç elma düştü biri bana, biri sana, biri de masal anaya... Ya yazana? Ya çizene? Ya basana? Eh artık siz payınıza düşeni paylaşın! Ya da kendinize bir sultan bulun, verin elmayı alın sultanı!

üç dakikalık dostluk

Yazan: Aslı NİYAZİOĞLU **Resimleyen:** Ateş SUNAY

Yeşilimiz, mavimiz, kırmızımız, morumuz renk renk çeşit çeşittik biz balonlar. Uzun, ince iplerimizin elverdiği ölçüde havalanmış, aşağıdaki cıvıl cıvıl çocukların doldurduğu hayvanat bahçesi dedikleri parkı seyrediyorduk.

— Merhaba, diyordu bulutlar bize, haydi gelin yanımıza. Ama biliyorduk, ne kadar uğraşırsak uğraşalım, boşunaydı; çünkü sımsıkı yapışmıştı ıplerimize baloncu, karar vermişti: satacaktı bizi bugün.

— Yaramaz bir oğlanın eline geçmek istemem, dedi pembe balon Süslü. Doğrusu pembeli beyazlı giyinmiş küçük bir kızın yanı başında yürümek daha yakışır bana.

— Ben o koca sarı balona ulaşmak ve onunla sohbet etmek istiyorum, dedi Parlak.

Sonra herkes, ama herkes, kendi fikirlerini beyan etmeye başladı. Mavış, kimselerin olmak istemiyordu. Akpak, eğer ellerinden kaçırırlar da kaybolursam diye korkuyordu:

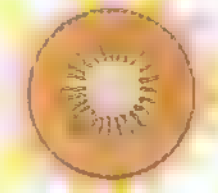

Ben mi? Ben bir dost istiyordum. Dostdoğru bir dost.

— Beni kim alırsa onu çok seveceğim, dedim kendi kendime.

Tartışma yanımıza yaklaşan iki küçük afacan ve genç anneleriyle kesildi. Küçük kız Süslu'yü beğendi. Her ne kadar mavimsi giyinmiş idiyse de memundu Süslü

— Yeşil bir balon istiyorum diye tutturdu oğlan kardeşi. Bir anda kendimi baloncunun nasırlı ellerinde buldum, sonra küçük bir avuç yakaladı beni. İşte, yeni sahibime kavuşmuştum.

Bir süre yanyana yürüdük Süslü'yle. Kocaman gözlerle izliyorduk çevremizi. O insan seli, arasıra bakmak için önünde durakladığımız siyah çubukların arkasındaki garip yaratıklar, hepsi yepyeni bir maceraydı bizim için. Birden küçük oğlan eğildi ve yerde gördüğü bıyeyı bana tercih etti. Fırladım yukarı doğru.

— Güle güle, dedim Süslü'ye.

— Nereye? diye bağırdı arkamdan

— Bir dost bulmaya.

Uzun süre uçtum böylece, taa ki garip birşeye takılıncaya kadar. Korkuyla çarpan kalbini hissettim o garip şeyin. Bütün cesaretimi toplayıp gülümsedim. Kafasında iki tane ağaç dalı taşıyan şey de gülümsedi. Başını kaldırınca göz göze geldik Sorular soruyordu, o meraktan kocaman olmuş gözler.

— "Bir balonum", dedim. "Küçük bir çocuğun elinden kaçıp gökyüzünden geldim."

— "Yani, yani siyah çubukların arkasından mı?" Heyecanlanmıştı. Nedenini anlayamadım. Açıklamaya çalıştı.

Önceleri, daha çok küçükken o siyah çubukların neye yaradığını bilmezmiş. İnecek bacakları biraz daha gelişince ve yüreğini garip macera duygusu doldurunca, siyah çubuklara öfkelenmiş. Zorlamış onları ama kıramamış. Ninesinin anlattığı hikayeler, hani siyah çubukların arkasındaki yemyeşil kırların masalları, özlemini daha da artırmış.

Birgün, dermiş ninesi, ne zaman bilmem ama oraya geri döneceğiz hepimiz

Bir sabah uyandığında ninesini görememiş. Annesi ağlıyormuş. "Ama ben ağlamadım," dedi. "Çünkü nereye gittiğini biliyordum." Anlatsana bana orayı, anlatsana!

Siyah çubukların arkasından geldiğim halde ne yemyeşil kırları, ne de uçsuz bucaksız gökyüzünü görebilmiştim. Ama nasıl söyleyebilirdim ona çubukların arkasında sadece beton yığınlarının olduğunu.

Sonra aklıma o ozan geldi. Beni merakla bekleyen iki ağaç dalını kaşıyan kafaya küçük bir odada yemyeşil kırları, uçsuz bucaksız gökyüzünü yaratan ozanın türküsünü anlatmaya başladım.

Ozan, baloncunun arkadaşıydı ve bütün öteki ozanlar gibi çok fakirdi. Yine de umut doluydu şiirleri. Bazen baloncuyu ziyaret ederdi. O zaman biz balonlar kulak kesilir, elele tutuşarak, ozanın bizi davet ettiği yemyeşil kırlara ve uçsuz bucaksız gökyüzüne dalardık.

Birden konuyu değiştirdi.

— "Buraya gelmen ne iyi oldu," dedi gülümseyerek ve bana orayı anlatmayı. Şu daracık yerde, üstümü başımı kirletmememi öğütleyen büyüklerle yaşarken, o kadar yalnızdım ki. İnan, siyah çubukların arkasını gözetlemek ve orayı hayal etmekten başka birşey yapıyordum." Ona söylemedim ama biliyordum: ben de yanlızdım.

Hava kararmaya başlamıştı. Her yer gibi gökyüzünde de o küçük lambalar yanıyordu teker teker. Serince bir rüzgar, hayvanat bahçesini dolduran ziyaretçileri dışarı sürükledi. Üşüyüverdim, biraz daha sokuluverdim ona, o da bana.

— "Seni seviyorum," kelimesi fırladı ağzımdan. Sıcak yüreğinin benimkiyle birleştiğini hissettim. Artık ikimiz de biliyorduk: dosttuk.

Ve birdenbire, ansızın yükselmeye başladık. Elele bulutların üzerinden geçtik yıldızların arasından Sonra, sonra yemyeşil kırları görüverdik, uçsuz bucaksız gökyüzünü.

Sonsuza kadar sürecek dostluğumuz, o üç dakikada başladı.

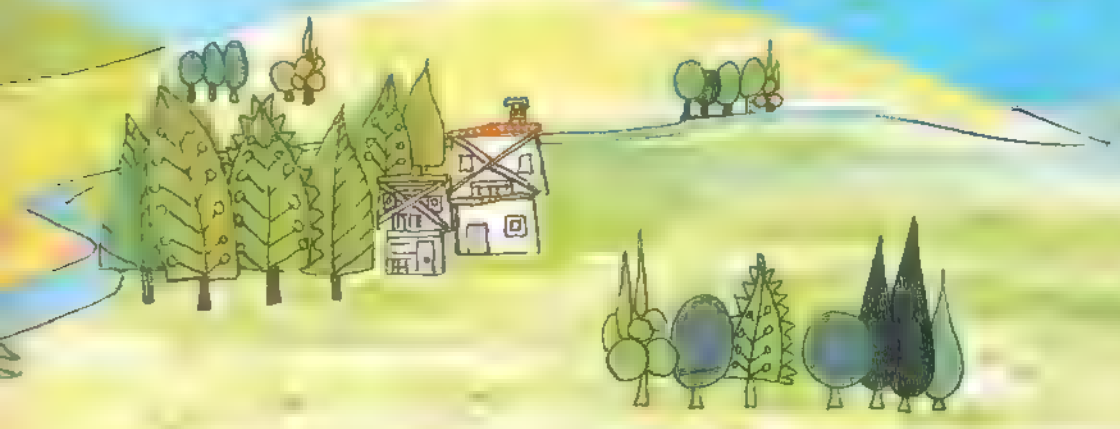

ATEŞ

ERTESİ SABAH TÜM KÖYLÜ HIRSIZ ÇOBANI ARAMAYA ÇIKMIŞTI.. AKŞAMA DOĞRU...
NERDE KALDI BU ADAMLAR.. NEREDEYSE AKŞAM OLACAK...
?
İŞTE GELİYORLAR. HEEY, MİLLET, SABAH GİDENLER GELİYORLAR, HIRSIZ ÇOBANI DA YAKALAMIŞLAR...
HIRSIZ ÇOBANI YAKALAMIŞLAR MI? YAŞASIIN!..
OTUR BAKALIM ŞURAYA KOYUN HIRSIZI SENİ...
SENİN YÜZÜNDEN BİRBİRİMİZE GİRİYORDUK NEREDEYSE..
HEEY, ŞURAYA BAKIN AĞA TAŞYÜREK BURAYA DOĞRU GELİYOR.
HIMM!. DEMEK KOYUNLARIMI ÇALAN ÇOBAN SENSİN.. HOMUR, HOMUR!..
?
TIK TIK!
SENİ ASICAM, GEBERTİCEM PİS KOYUN HIRSIZIII.
?
LÜTFEN KENDİNİZE GELİN BAY TAŞYÜREK...
?
ŞURAYA BAKSANIZA NE KADAR DA KORKMUŞ ZAVALLI.. BU KADAR CEZA ONA YETER...
HAYDİ ARTIK ONU SERBEST BIRAKIN N'OLUR...
SENİ ÇOK SEVDİM. ONUN İÇİN DEDİĞİNİ YAPACAĞIM...
AMA ONA YAPMAK İSTEDİĞİM BİR ŞEY VAR.
İŞTE BU! AL BAKALIM. BU TOKAT KULAĞINA KÜPE OLSUN...
PAAT!..
AAH!..
?
EĞER SENİ BİR DAHA BURALARDA GÖRÜRSEM DERİNİ YÜZERİM!..

O GÜNDEN SONRA GÜRAH VE AĞA TAŞYÜREK SIK SIK GÖRÜŞÜP SOHBET ETMEYE BAŞLADILAR.. BU DOSTLUK HAYLAZIN PEK HOŞUNA GİTMİYORDU. AMA TÜM KÖYÜN HİLİĞİ İÇİN AĞA TAŞYÜREKLE DOST OLMANIN GEREKLİLİĞİNE İNANIYORDU MİNİK GÜRAH...

AMERİCA DEDESİ VE AĞA TAŞYÜREK ARASINDAKİ KIRGINLIK KAYBOLURSA HERŞEY DAHA KOLAY YOLUNA GİREBİLİRDİ.. AMA BU KONUDA GİRİŞTİĞİ TÜM ÇABALAR SONUÇSUZ KALMIŞTI..

ASLA!

?

ASLA!

BU SIRADA KARLI TEPEDEKİ DELİ ÇOBANIN KULÜBESİNDE..

UH, UHUU.. BENİ DÖVDÜLER..

AMA BUNU ONLARIN YANINA BIRAKMIYACAĞIM!

BAAM!

ÖCÜMÜ ALICAM O PİS KÖYLÜLERDEN..

GEL BENİMLE CANAVAR!

GRR!..

18-A

BAK GÜRAH AĞA TAŞYÜREKLE OLMAN HİÇ DE HOŞ DEĞİL HABERİN OLA!

ACELE ETME, HER ŞEY YOLUNA GİRECEK HAYLAZ.

BURADA BİRİLERİ VAR.. O DA NE? BUNLAR BENİ ÇAYIRDA GÖREN ÇOCUKLAR. ONLAR HABER VERDİLER BENİ!

İYİ, İYİİİ. BÖYLECE ÇİFT YÜREKLİ ALICAM ÖCÜMÜ O PİS KÖYLÜLERDEN, HA, HA!

GEL BAKALIM BURAYA KÜÇÜK DOSTUM..

Hİİİ.. ANNE!

BIRAK ONU PİS DELİ! YOKSA FENA YAPARIM!

TUT ŞUNU CANAVAR

GRR!

EĞER PEŞİMDEN GELİRSEN KÖPEĞİM PARÇALAR SENİ BAĞSIZ BÜĞÜR...

HARR!

HAY ALLAH! EN İYİSİ KOŞUP KÖYE HABER VERMEK GALİBA...

B. DİNÇER

18-B

GÜRAYIN DELİ ÇOBAN TARAFINDAN KAÇIRILDIĞINI DUYAN KÖYLÜLER KULAKLARINA İNANAMADILAR.. DAHA SONRADA HEP BİRLİKTE DELİ ÇOBANI ARAMAYA ÇIKTILAR...

TAM İKİ GÜN ARALIKSIZ ÇAHIRDA KORULUKDA VE DERE KENARINDA GÜRAY VE DELİ ÇOBANI ARADILAR. AMA ONLARDAN ENUFAK BİR İZ BİLE BULAMADILAR....

HASAN DAHI İYİDEN İYİYE MERAK ETMEYE BAŞLAMIŞTI TORUNUNU KİMBİLİR NE HALDEYDİ ŞİMDİ ANDA?.

BULDUM, DELİ ÇOBANI NASIL BULACAĞIMIZI BULDUM.. DELİ ÇOBAN KARLI TEPELERDE OTURUYORDU DEĞİL Mİ?

?

KARLI TEPELERİ AVUCUNUN İÇİ GİBİ BİLEN BİRİNİ TANIYORUM.. TAŞYÜREK! EVET, AĞA TAŞYÜREK... HASAN DAYI ONA GİDERSE YARDIM İSTERSEN KOLAYCA YAKALAYABİLİRİZ O DELİ ÇOBANI...

HAYIR, ASLA! ÖLÜRÜM DE YARDIM İSTEMEM O SAHTEKAR ADAMDAN...

AMA HASAN DAYI TORUNUNUN HAYATI SÖZ KONUSU..

DOĞRU, HAKLISIN. GURURUNU UNUTMAM GEREK. YETER Kİ KURTARALIM TORUNUNU O DELİ ÇOBANIN ELİNDEN...

19-A

VE ERTESİ GÜN HASAN DAYI UZUN YILLAR DARBIN OLDUĞU TAŞYÜREĞİN ÇİFTLİĞİNİN YOLUNU TUTTU..

TORUNUNUN DELİ ÇOBAN TARAFINDAN KAÇIRILDIĞINI ANLATTI VE YARDIM ETMESİ İÇİN TÜM GURURUNU UNUTARAK YARDIM İSTEDİ..

NEE!..

AMA AĞA TAŞYÜREĞİN YANITI KISA VE KESİN OLDU!..

ASLA!..

GÖRDÜNÜZ İŞTE O AĞA BOZUNTUSUNDAN BİZE HAİR YOK. BEN KENDİM GİDİYORUM KARLI TEPELERE. KORKUSU POSBIYIK BENLE GELİRSEN SEVİNİRİM

BÖYLECE HASAN DAYI KORKUSU POSBIYIK VE HAYLAZ ERTESİ SABAH ŞAFAKLA BERABER KARLI TEPELERE DOĞRU TIRMANMAYA BAŞLADILAR...

TIRMANIŞ SON DERECE ZOR VE TEHLİKELİYDİ..

19-B

AKŞAMA DOĞRU...
AMAN ALLAHIM, ŞURAYA BAKIN BU BİR KURT!..
AMA BU, EVET, EVET O!.. HEY, YAŞASIN!..
NE O DELİRDİN GALİBA!.. NE ZAMANDAN BERİ VAHŞİ BİR KURT GÖRÜNCE SEVİNİR OLDUN?
AMA O BİR KURT DEĞİLKİ!..
O DELİ ÇOBANIN KÖPEĞİ.. BU DURUMDA DELİ ÇOBAN DA YAKINLARDA BİR YERDE OLMALI! DEĞİL Mİ?
AFERİN SANA HAYLAZ... EĞER KÖPEĞİ İZLERSEK BİZİ DOĞRUCA DELİ ÇOBANA GÖTÜRÜR...
İŞTE BU KADAR!
BAKIN, BUNLAR KÖPEĞİN AYAK İZLERİ İZLEYELİM HAYDİ...
20-A
ŞURAYA BAKIN İZLER BU MAĞARAYA DOĞRU GİDİYOR..
İŞTE ORADA... ÇOCUKLAR OLSUN SAĞ, SALİM..
GÜRAY, YAVRUM BENİM!..
HEY, BIRAKIN, ARIŞMAYI DA BİR AN ÖNCE ÇIKALIM BURADAN..
DEDE, HAYLAZ SIZMA?
AMA DIŞARIYA ÇIKINCA...
EYVAH, DELİ ÇOBAN!..
?
DEMEK BİZİ BULDUNUZ... AMA KAÇAMIYACAKSINIZ TUTCANAVAR!..
GRRL
ATEŞ ET POSBUYIK, ATEŞ ET!..
HIRR!
20-B

AAH!
BAAM!
?
ÇAAT!..
AAH!..
YİNE BERABERİZ KÜÇÜK DOSTUM GEL BENİMLE...
DEDE İMDAAT!
HAY SENİN TÜFEĞİNE... ÇABUK KALDIRALIM ŞU KÜTÜĞÜ ÜSTÜMÜZDEN
BAKIN KAÇIYOR!.
TANRIM! KAYALARA TIRMANIYOR BU DELİ...
21-A
HEY ÇOBAN DUR. EĞER DÜŞERSEN İKİNİZDE PARÇALANARAK ÖLÜRSÜNÜZ. HAYDİ İN AŞAĞIYA SANA BİR ZARAR VERMİYECEĞİZ SÖZ VERİYORUM...
ALIN SİZE!.
KAÇIIN!..
ÜÜF! UCUZ KURTULDUK... AZ DAHA KAYALARIN ALTINDA KALIYORDUK...
AL ŞU ÇUVALI.. BU GECE ŞU AĞAÇ KOVUĞUNDA GECELEMEMİZ GEREKECEK...
GECE YARISI OLMUŞ AMA DOSTLARIMIZ ARAMAKTAN VAZGEÇMEMİŞLERDİ.
21-B

SAATLER SONRA...
BİRAZ DİNLENSEK, HASAN DAYI YORGUNLUKTAN BİTTİK..
?
HAKLISINIZ.. BU AĞACIN ALTINDA BİRAZ UYUSAK İYİ OLUR...
AMA O SABAH BİR SÜRPRİZ BEKLİYORDU DOSTLARIMIZI.
ZZZ!..
UAAH!
HEY, SEN, DUR... KOŞ POSBIYIK, DELİ ÇOBAN BURADA...
?!
UF!.. ALLAH KAHRETSİN.
PAAT!
22-A
SABAHA KADAR NEREDEYSE KOYUN KOKUNA UYUMUŞLAR.. DA HABERİMİZ OLMADI, GRR!
SAKİN OL HASAN DAYI...
İSTEDİĞİN YERE KAÇ, DELİ ÇOBAN.. YERİN DİBİNE DE GİRSEN BULUP, YAKALIYACAĞIM SENİ!..
BURAYA BAKIN UĞURUMA DOĞRU GİDİYOR, DÜŞECEKLER..
AMA HAYLAZ YANILIYORDU. İKİ UĞURUM ARASINDA BÜYÜK BİR AĞAÇ, KÖPRÜ GÖREVİ YAPIYORDU VE ÇOBAN ORADAN GEÇTİ!..
HA, HA, HAA!..
HAY ALLAH, AĞAÇ, KÜTÜĞÜNÜ ATIYOR, KARŞIMA GEÇMEMİZİ ENGELLEMEYE ÇALIŞIYOR...
DEMEK ÖYLE ADİ ADAM, KENDİNİ AKILLI SANIYORSUN HA? AMA DAHA SON KOZUMU OYNAMADIM..
HAH! ŞU UZUN DAL PARÇASI İŞİME GÖRÜR..
?
22-B

ŞİMDİ NE YAPACAKSIN BAKALIM?
?
?
HOOP!..
YAŞSA SEN DEDE!
ALLAHIN CEZASI AMA BENİ YAKALAYAMIYACAKSINIZ YAKALA CANAVAR...
SÖYLE KÖPEĞİNE DE USLU DURSUN.., YOKSA İKİNİZİ DE TEPELERİM..
AĞA TAŞYÜREK!..
?
DEMEK ÇOCUĞU İSTİYORSUNUZ. ALIN..
HAYIIR!
PAAT!..
?
AAA!..
UH!
AL SANA ADİ ADAM...
PAAT!..
TANRIM ZAVALLI YAVRUM..
23-A
GÜRAY, GÜRAY.. OLAMAZ!..
HAYIR AŞAĞIYA BAKAMIYORUM..
DEDE, YARDIMET DEDE!..
?
HEEEY! BİR DALA TUTUNMAYI BAŞARMIŞ...
ÇABUK OL DEDE HİÇ GÜCÜM KALMADI..
BİRAZ DAHA DAYAN YAVRUM HEMEN GELİYORUM YANINA..
HAY ALLAH YETİŞEMİYORUM BİR TÜRLÜ..
TUT ELİMİ HASAN DAYI!
?
GÖZLERİME İNANAMIYORUM..
YAŞASIN.. İŞTE OLDU..
Z. DİNÇER -87-
23-B

HEEEY!
GÜRAH, YANIRIM..
DEDE...
SAĞ OLUN BAY TAŞKÖREK SİZ OLMASAYDINIZ KURTULMAM ÇOK ZORDU..
ÖHÖM, BEYİ SAĞOL TAŞKÖREK SANA ÇOK BEY BORÇLUYUZ...
ÖHÖ, ÖHÖ! ÖNEMLİ DEĞİL CANIM KİM OLSA AYNI BEYİ YAPARDI...
VE BÖYLECE ESKİ KIRGINLIKLAR BİTMİŞ YENİ DOSTLUKLAR FİLİZLENMİŞTİ..
O GÜNDEN SONRA ÇAHIRI VE KORULUĞU KÖYLÜLERE AÇTI AĞA TAŞKÖREK
ARTIK KÖYLÜLER KORULUKTAN İSTEDİKLERİ KADAR KERESTE VE ODUN ALABİLİYORLAR...
„GÜRÜLERİNİ DE VERİMLİ ÇAHIRLARDA OTLATABİLİYORLARDI...
24-A
AĞA TAŞKÖREK DE O KATI KALIBINDAN ÇIKMIŞ GÜLER YÜZLÜ VE ESPRİLERİYLE KÖY SOHBETLERİNİN EN RENKLİ SİMASI HALİNE GELMİŞTİ...
MİNİK GÜRAH'DA KISA ZAMANDA BÜYÜK İŞLER BAŞARMIŞTI VE BUNUN HAZZINI YAŞIYORDU, HAYLAZLA BİRLİKTE...
AMA GÜNLER GEÇMİŞ DÖKÜLEN SARI YAPRAKLAR GÜRAH'IN ARTIK AİLESİNİN YANINA DÖNMESİNİ HABER VERİYORLARDI...
TÜM KÖYLÜ GÜRAH'I BÜYÜK BİR COŞKUYLA UĞURLAMIŞLARDI.. TRENGARINDA DEDESİ NİNESİ VE HAYLAZLA VEDALAŞMAK ÖYLE ZOR GELDİKİ ONA...
TREN ŞEHRE DOĞRU HAREKET ETTİĞİNDE UZAKLARDA KALAN KÖY YOLUNU GÖRDÜ GÜRAH... AMA ARTIK ÜZÜLMÜYORDU...
„ÇÜNKÜ ORADA MUTLU BİR KÖY VARDI...
BİTTİ...
24-B

DOLU DOLU ANADOLU

ALTIN POST AVCILARI

ARGONOTLAR

Bugüne kadar anlattıklarımız dan farklı olarak, Anadolu top rakları dışında doğup, Anadolu'da gelişen, devam eden ve sonuç lanan öyküler de vardır. Anadolu' nun verici ve etkileyici kültürü komşu ülkelerin tarihlerini ve mitlerini çağlar boyu geliştirmiş, zenginleştirmiş, renk katmıştır... Anadolu Uygarlıkları, toprağın anası tanrıça Kybele gibi doğurgandır. Şimdi anlatacağımız Argonatlar destanı Yunaniskan'ın Teselya bölgesinden başlayıp, Karadeniz'in doğusundaki Kolkhis (Gürcistan) ülkesinde son bulan maceralı bir gemi yolculuğunu anlatır. Argo adlı gemileriyle 50 kişilik mürettebat, Anadolu'nun Ege, Marmara, Boğazlar ve Karadeniz kıyılarında heyecanlı maceralarla dolu bir seferi gerçekleştirirler. Onlara gemilerinin adlarından dolayı Argonotlar denilir. (Argo hızlı anlamına gelen bir sözcüktür) Argo gemicilerinin amaçları, Kolkhis ülkesindeki bir ormanda ağaca asılı duran altın postu ele geçirmektir.

ALTIN POST NEDİR, NEREDEDİR?

Bir zamanlar Yunanistan'ın Biotia bölgesinde kral Athamas ile karısı Nephele yaşarlarmış. Dünya güzeli de iki çocukları varmış. Phriksos (pırıltılı yağmur) adlı oğlan ile Helle adlı (ışık) bir kız... Mutlu günler bir gün bitmiş. Kral Athamas başka bir kadını sevip Nephele'den ayrılmış. Çok üzülen Nephele kaderine boyun eğip gökyüzüne çekilmiş. Zaten bulutların kızıymış... Fakat kral Athamas'ın yeni eşi İno çocuklardan nefret ettiği için onlardan kurtulma nın yollarını arıyormuş. Bu sırada ülkede meydana gelen kıtlık İno'ya fırsat olmuş. Kahınlere (Biliciler) kıtlıktan kurtulmak için çocukların tanrılara kurban edilmesi gerektiğini söyletmiş. Çiçeklerle süslü Phriksos ile Helle tam kurban edilirken, anneleri Nephele, gökten altın kanatlı ve altın postlu bir koç indirmiş Daha önceden de çocuklarına koçun üzerine binip, Kolkhis ülkesine doğru kaçmalarını öğütlemiş. Çocuklar tam kaçarlarken Çanakkale boğazı üzerinde korkunç bir fırtınaya tutulmuşlar. Bu sırada küçük Hellecık denize düşmüş ve boğulmuş. Bu yüzden Çanakkale Boğazına Hellespont denilmiş. (Helle'nin denizi demek) Yalnız kalan Phriksos üzgün bir durumda Kolkhis ülkesine varmış. Altın koçu orada Zeus'a kurban etmiş. Altın pöstekiyi de Kolkhis kralı Aietes'e armağan etmiş. Kral altın postu Ares'e adanmış bir korulukta, meşe ağacına asıp önüne de bekçilik etsin diye korkunç bir canavar koymuş. İşte Argo gemicilerinin seferlerine neden olan altın kanatlı koçun postu budur.

ZORBA KRAL PELİAS

Vaktiyle Teselya'nın İolkhos kentinde Pelıas adlı hak ve adaleti hiçe sayan bir kral yaşarmış. Ama krallık gerçekte Pelıas'ın değilmiş... Tahtı ağabeyi Aıson'dan zorbalıkla almış. Bu yüzden tedirgin yaşar çevresinde ne olup bittiğini hep denetlermiş. En büyük korkusu birisinin krallığı elinden alması mış. Bir gün dayanamayıp tanrılara sormuş, "Benim kardeşimden zorla aldığım krallığı bir başkası da benden alabilir mi?"
"Evet. Tek ayağında sandalet olan biri gelip krallığını elinden alacak." diye yanıtlamış tanrılar.

Günler gelip geçerken eski kral Aıson ile eşinin bir çocukları olmuş Adını İason koymuşlar. Ama yürek lerine bir korku düşmüş. Ya zorba kral çocuğu istemez ve öldürtürse? Gerçekten korktukları gibi olmuş. Zorba kral bebeği gelecekteki rakibi gibi görmüş ve onu öldürme planları

Tarama BlackBishop

yapmaya başlamış. Kral ağabeyini çok iyi tanıyan Aison ve eşi son çare olarak bebeğin öldüğü haberini ortalığa yayıp yalancıktan yas tutmuşlar. Bu arada bebeği Pelion dağındaki bilge Kentauros Khiron'a verip büyütmesini istemişler. Bilge Khiron İason'u çok iyi yetiştirmiş. Ona erdemli olan davranışları, adaletin ne olduğunu, savaşmayı, başkalarına saygı duymayı, müzik çalıp söylemeyi ve doktorluğu öğretmiş. Böylelikle yıllar geçmiş ve İason yakışıklı bir delikanlı olmuş. Bilgeden kendisiyle ilgili gerçeği öğrenince, zorba amcası Kral Pelias ile görüşmek istemiş. O sırada da kral deniz tanrısı Poseidon için eğlenceler düzenliyormuş. Hem bu eğlencelere katılmak hem de hakkını aramak için, İason yola düşmüş. Yolunun üzerindeki bir sudan geçerken sandeletinin tekini düşürmüş. Akıntının sürüklediği sandaleti bulamayınca tek sandeletli olarak yoluna devam etmiş. Sonunda eğlencelerin yapıldığı yere gelmiş. Ancak kral tek sandaletli İason'u görünce, tanrıların sözlerini hatırlayıp çılgına dönmüş. Merakla kim olduğunu ve nereden geldiğini araştırmış. Krallığının elden gitmesine asla razı olamayacağından, İason'dan zor biri işi başarmasını istemiş. Kolkhis (Gürcistan) ülkesine gidip, altın postu getirmesini emretmiş. Babasının hakkını almak isteyen İanos, Kolkhis ülkesine gitmeye razı olmuş.

ARGO GEMİSİNİN GEMİCİLERİ: ARGONOTLAR

Bilinmez tehlikelerle dolu yolculuğa hazırlanan İason akıl ve beceri

tanrıçası Athena'nın yardımıyla dal galara dayanıklı sağlam bir gemi inşa ettirmiş. Gemiyi ünlü usta Argos yapmış. Yelken bezlerini Athena kendi elleri ile dokumuş. Yaratıcısının adından dolayı gemiye Argon adı verilmiş. İason, birlikte gideceği gemicileri kahramanlar arasından seçmiş. 50 kişilik mürettebatta, Argos, dümenci Tiphys, ozan Orpheus, İdmon-Amphiaros-Mopho adlı bilıcıler, rüzgar Boreas'ın oğulları Zetes ile Külanis, Herakles, Herakles'in silahlarını taşıyan Hylas varmış. Hepsi de yeri geldiğinde ustalıklarını göstereceklermiş.

İLK DURAK LEMNOS ADASI

Argo gemisi Teselya'da bir limandan denize indirilip yola çıkmış. İlk durakları Lemnos (Limni) adası olmuş. Argonatlar, burada kendilerini karşılamaya gelenlerin hepsinin kadın olduğunu görunce çok şaşırmışlar. Sonradan anlaşılmış ki adadaki kadınlar aşk ve güzellik tanrıçası Afrodit'e saygısızlık etmişler ve Afrodit de onları cezalandırmış. Kocalarıyla aralarında soğukluk ve kırgınlık yaratmış. Bu yüzden erkekler cariyeleriyle birlikte olmaya başlamışlar. Duruma çok öfkelenen kadınlar bir gün bir olup adadaki tüm erkekleri ve cariyelerini öldürmüşler. Ama bu kez de yalnız kalmışlar. Argonotları görünce bu yüzden çok sevinip dostça karşılamışlar ve adada kalmaları için onları ikna etmişler. Uzun süreli deniz yolculuğunda ailelerinden uzak kalan Argonotlar, bunu fırsat bilip adada kalmışlar. Fakat bir gün Herakles, daldıkları eğlenceli yaşamdan onları uyandırıp asıl amaçlarının altın postu aramak olduğunu hatırlatmış. Ve bir gece kadınlar uyurken gizlice gemilere binip Lemnos adasından ayrılmışlar.

SEMENDİREK ADASI

İkinci durakları Semendirek (Samothrake) adası olmuş Burada mürettebattan ozan Orpheusun öğütlerini dinleyip ruhlarını arındırmışlar.

ERDEK (KYZIKOS)

Tekrar yola çıkıp Kapıdağ yarım adası önlerine gelmişler. Burası Kral Kyzikos yönetimindeki Dolionların ülkesiymiş. Halk ve kral Argonotları çok iyi karşılamışlar, yedirip, içirip sonunda uğurlamışlar... Ama güzel başlayan yolculuk üzüntülü bitmiş. Argo gemisi geceleyin müthiş bir fırtınaya tutulmuş. Nereye sürüklendiklerini bilememişler ve sonunda karaya çıkmışlar. Burasının bir süre önce ayrıldıkları Dolionların ülkesi olduğunu anlayamamışlar. Aksi gibi Dolionlar da onları tanımamış ve korsanların hücumuna uğradıklarını sanarak Argonotlara saldırmışlar. Kötü bir savaş olmuş. Kral Kyzikos İason'un elinde ölmüş. Sabah olunca her şey anlaşılıp yaptıkları yanlışlığı anlayan taraflar çok üzülmüşler. Üç gün üç gece yas tutmuşlar. Kyzikos'un karısı Kleite bu acıya dayanamamış ve kendini öldürmüş. Orman perileri kraliçelerinin ardından çok ağlayınca gözyaşlarından bir dere oluşmuş. Bu savaşın olduğu yerin bu günkü adı Erdek'tir.

MYSİA KIYILARI

Kyzikos (Erdek)'ten ayrılan acılı gemiciler bu kez Mysia kıyılarına yanı

Güney Marmara sahillerine çıkmak zorunda kalmışlar. Çünkü Herakles'in küreği kırılınca geminin yol alması güçleşmiş. Ormandan ağaç kesip yeni bir kürek yapmaları gerekiyormuş. Bu sırada genç Hylas da tatlı su bulmak için ormana dalıp bir pınar ararken kaybolmuş. Polyphemos, Heraklesle birlikte onu aramaya çıkmış. Fakat izine rastlayamamış. Çünkü bir su perisi Hylas'ın güzelliğine vurulunca onu sularının dipsiz derinliğine çekmiş.

Bu arada beklemekten usanan Argonotlar vakit kaybetmemek için demir alarak yola koyulmuşlar. Orada kalan Polyphemos Mysia'ya yerleşmiş ve burada önce Kios (Gemlik) sonra Prusia (Bursa) kentlerini kurmuş.

KADIKÖYLÜ AMYKOS

Bu sırada gemi Chalchedon (Kadıköy) önlerine kadar gelmiş. Burada da karşılarına ünlü yumruk dövüşçüsü Amykos çıkmış. Argonotlardan Pdlydeukus, onunla dövüşüp yenince tekrar yola çıkmışlar.

GÜNEY MARMARA

Ansızın çıkan bir fırtına onları geriye sürükleyince Güney Marmara kıyılarında bir yere sığınmışlar. Burada rastladıkları kör kral Phienus, onlara ileride karşılaşacakları tehlikelerden söz etmiş.

SİMPLEGAT KAYALIKLARI

Sonra tekrar yola çıkıp Trakya kıyılarından uzaklaşmışlar. Phienus'un sözünü ettiği simplegat kayalıklarına gelmişler. Burası gemicilerin en korktukları yermiş. Çünkü bu kayalıkların aralarından bir gemi geçmeye kalksa, kayalar kapanıp gemiyi paramparça ederlermiş. Phienus'un öğüdünü hatırlayan Argonotlar önce bir güvercin uçurmuşlar. Eğer kuş sağ olarak geçebilirse onlar da geçebilirlermiş. Kuş kuyruğundaki bir kaç tüy zedelenerek de olsa geçmeyi başarmış. Bir kuş kadar hızlı Argo gemisi de yalnızca arka ucunda biraz hasarla kayalıkları geçmiş. Derler ki o günden sonra kayalıklar oldukları yerde çakılıp kalmışlar.

AMAZONLAR

Sonunda Argo gemisi Karadeniz'e çıkmış. Karadeniz'de Terme çayı kıyılarında yaşayan kadın savaşçıların (Amazon) ülkesinde biraz dinlenip tekrar yola çıkmışlar.

Hiç durmaksızın Kafkas dağlarının bulunduğu kıyılara gelip Pasinsu ırmağı ağzında demir atmışlar. Burası, Kolkhis (Gürcistan) ülkesiymiş. Argonotlar Altın postun sahibi kral Aietes'e yolculukları sırasında başlarından geçenleri anlatmışlar. Kral onları ilgi ile dinlemiş. Fakat bu arada aşk ve güzellik tanrıçasının yaramaz oğlu Eros boş durmuyormuş. Sihirli sevgi oklarından birini Kolkhis kralının kızı Media'nin yüreğine saplayınca Media İason'a aşık olmuş. Büyük bir büyücü olduğu için İason'a yardım etmeye söz vermiş ama buna karşılık İason'dan kendisiyle evlenmesini istemiş... Bu arada Altın Post Argo gemisine kaçırılıp tekrar yola çıkılmış. Geriye dönüş sırasında karşılaşılan pek çok zorluk Media'nın büyü gücü sayesinde aşılmış

Kahramanımız Altın Postu ele geçirdiği için mutluluk içerisinde ülkesine dönmüş.

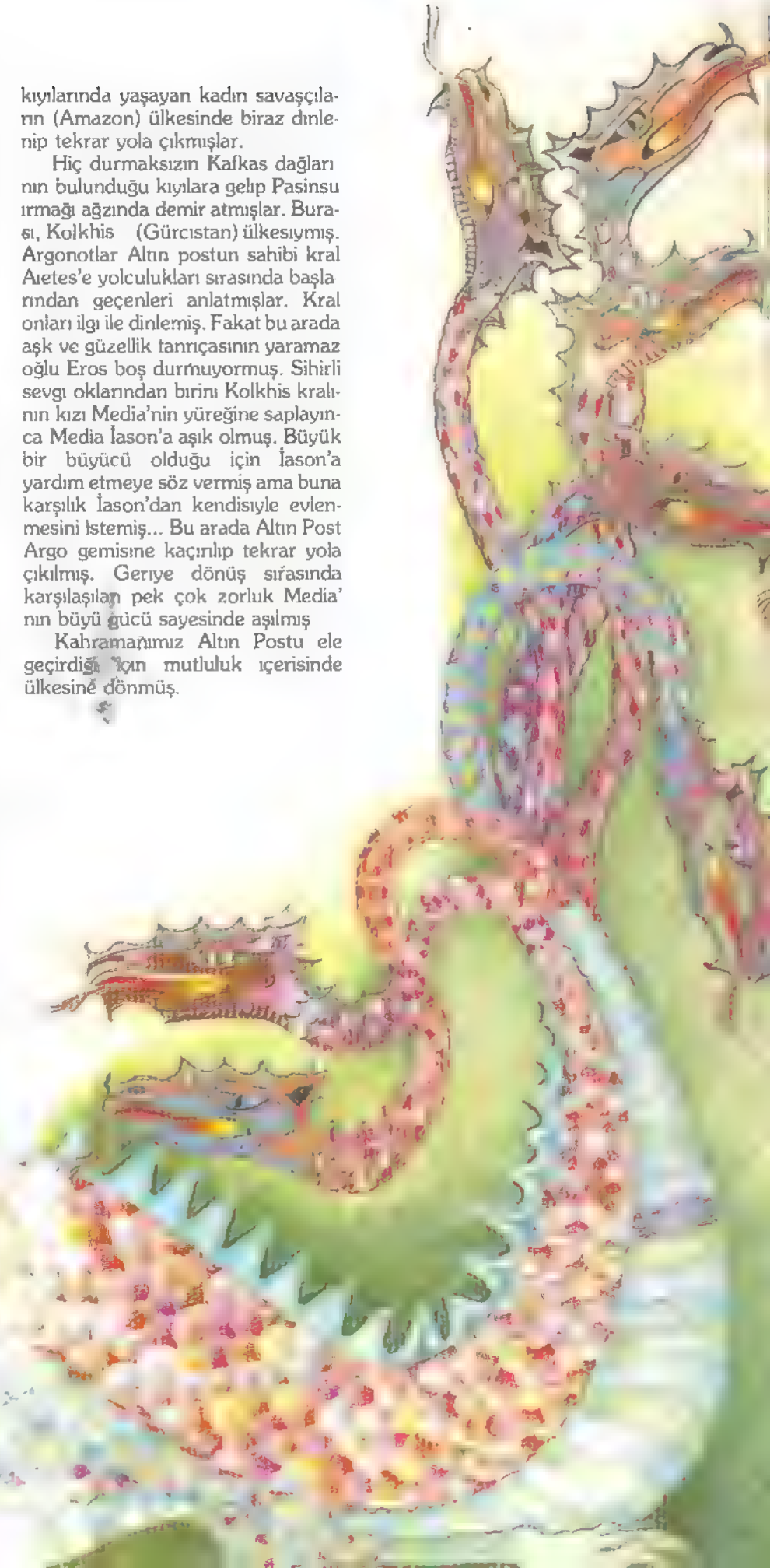

SATRANÇ

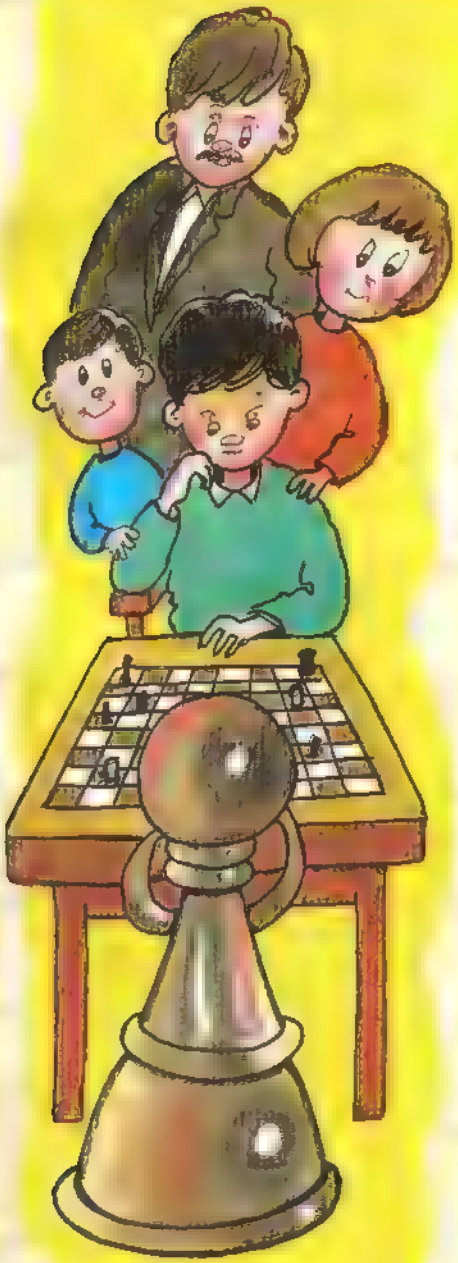

Arkadaşlar, işte iki kişi için harika bir oyun: satranç! Hem eğlenceli ve heyecanlı, hem de insanı geliştiren bir oyun bu. "Zihin sporu" da deniyor. Bazı ülkelerde ilkokul dersleri arasında. Ülkemizde de seviliyor. Doğan Kardeş sizi bu heyecandan yoksun bırakamazdı. Ve işte satranç sayfalarımız.

SATRANCIN DOĞUŞU VE YAYILIŞI

Satranç 1500 yıl önce Hindistan'da ortaya çıktı. Oradan İran'a, sonra da Çin, Japonya, Arabistan ve Avrupa'ya yayıldı. Herhalde ticaret sayesinde. O devirde bazı yolculuklar aylar sürüyordu. Düşünme ve zaman isteyen satranç uzun yolculuk için harika bir oyundu.

Satranç hemen hemen bugünkü kurallarına 500 yıl önce İtalya'da kavuştu. Önceleri sırf zenginlerle soylular oynuyordu. Çünkü sadece onların boş zamanı vardı.

SATRANÇTA KAZANMAK

Karşı tarafın şahını esir alan, kazanır! Şaha hücum edince "Şah!" denir, yani şah çekelir. Karşı taraf çare bulamazsa mat olmuş, yani yenilmiş olur.

TAŞLARI TANIYALIM

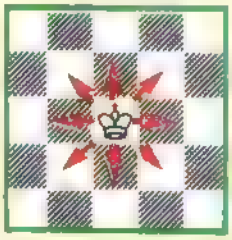

ŞAH

Şah her yönde ama sadece tek kare gidebilir.

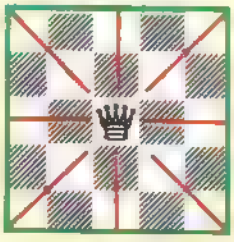

VEZİR

En güçlü taş olan vezir her yönde ve birçok kareye gidebilir.

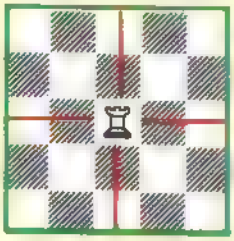

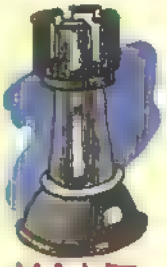

KALE

Kaleler düz gidebilir: ileri, geri, sağa, sola.

ÖĞRENİYORUZ

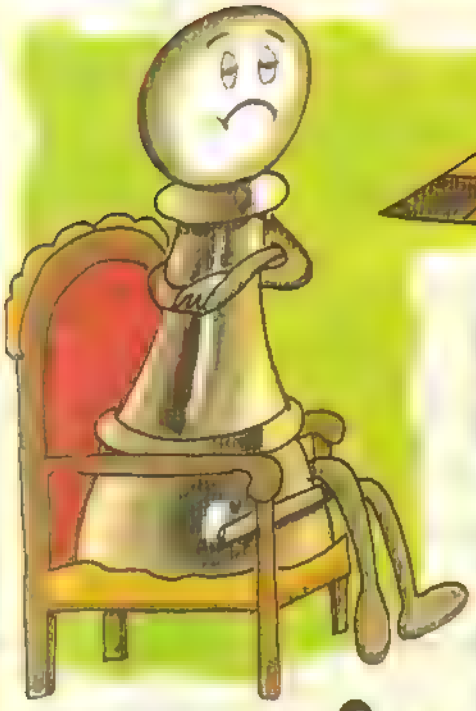

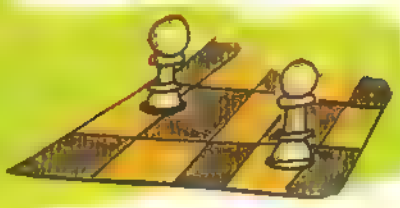

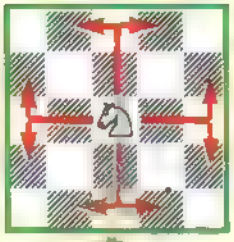

Atlar ise L şeklinde hareket eder.

AT

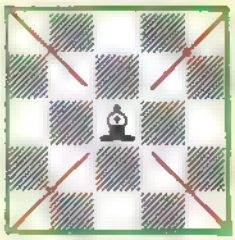

Filler çapraz gider.

FİL

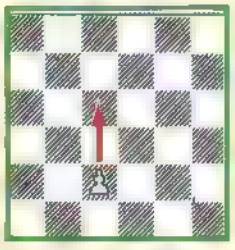

Piyonlar sadece ileri gider. (Ama alırken çapraz alırlar.)

PİYON

PİYONLARI KÜÇÜMSEMEYİN!

Her piyon vezir olabilir! Karşı tarafın ılk yatay sütununa ulaşan pıyonu istediğiniz taş yapabilirsiniz. (Tabii şah yapamazsınız!) Hedefe ulaşan pıyon, en güçlü taş vezir olduğu için genellikle vezir yapılır. Ayrıca, her piyon ilk hamlede sıçrayabilir. Yani iki kere gidebilir. Ama ondan sonra hep birer kare gider. Her pıyon ilk hamlede sıçrayabılır, ayrıca. Yani bir kare atlayabilir. Ama ondan sonra hep birer kare gider.

ROK YAPMAK

Şahınızı daha iyi korumak isterseniz rok yapın. "Rok" kale demektir "Rok yapmak" şah ile kalenin aşağıda görüldüğü gibi hareket etmesidir. Önce şah oynanır, sonra kale (tek hamle olarak) İki kale olduğu için ıkı çeşit rok yapılabilir:

BUYUK ROK

KÜÇÜK ROK

DİKKAT: Bır oyunda ancak bır defa rok yapabılırsınız. Şu durumlarda rok yapamazsınız:

1 Şahı oynamışsanız.
2 Kalenızı oynamışsanız.
3. Şah çekılmişse, kaçmak ıçin.
4 Şahınızla kalenız arasındaki kareler tehdit ediliyorsa.
5. Şahınızı götureceğiniz kale tehdıt altındaysa.

64 KAREYE KAÇ BUĞDAY TANESİ SIĞAR?

Vaktiyle İran Şahı Hüsrev kendisine satranç takımı hediye eden Hintli'ye "Dile benden ne dilersen!" der. Hintli 64 kareli satranç tahtasının ılk karesine 1, ıkıncısine 2, uçuncu karesine 4, doraıncusüne 16, yanı her kareye bır oncekının ıkı katı buğday koyarak doldurmasını ıster. Şah Hintlının az şey istedığını duşunur, ama sonunda yapılan hesaplamayla hayretler ıçınde kalır: Ülkenın butun buğdayı bile yetmeyecektır! Çunku ıstenen buğday tanesı sayısı şudur 18.446 744 073.709.551 615 Yanı 18 milyon tane milyardan fazla!
(Turkıye'deki her ınsanın 300 milyon lirası olması gibi bir şey!)

BUDALA MATI (En kısa satranç oyunu!)

1

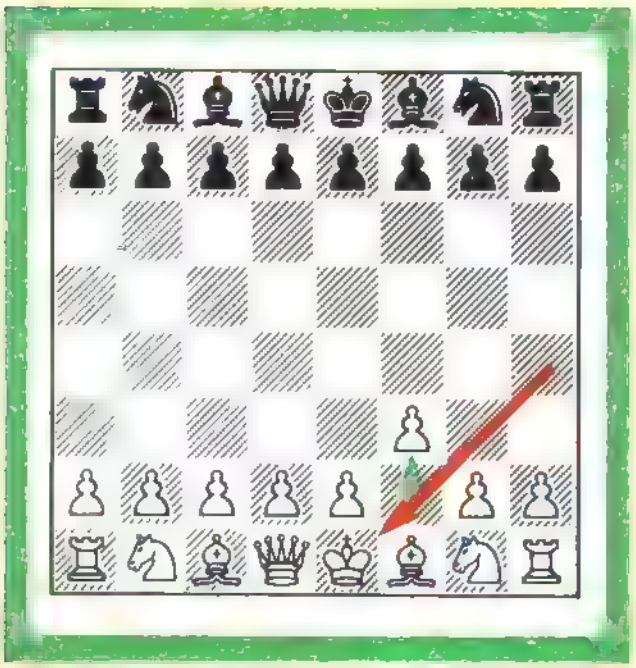

Beyaz şah kötü bir hamle yüzünden zayıf durumda kalıyor.

2

Siyahlar doğru oynayıp hücuma hazırlanıyor

3

Beyazlar yine berbat bir hamle yapıyor

4

Siyah vezir hemen çıkıp şah çekiyor. Ve mat!

(Mat, çünkü beyazlar
1) siyah veziri alamaz;
2) şahın önünü kapayamaz;
3) şahı kaçıramaz.)

BERABERLİK: Satrançta bir oyun berabere de bitebilir. Örneğin iki oyuncu beraberlik isterse Bu konuyu önümüzdeki sayıda işleyeceğiz.

Satranç tahtasını önünüze koydoğunuzda sağ alt koşede beyaz kare olmalı.

Hazırlayan: Nabey ÖNDER

KARS

Doğudan ve kuzeyden SSCB, güneyden Ağrı, batıdan Artvin ve Erzurum ile sınırlıdır. Anadolu'nun en eski yerleşme bolgelerinden biridir. Bu bolgede, günümüzden 11 bin yıl önce hayvanlar evcilleştirilmiş ve tarımla uğraşılmaya başlanmıştır.

M.O. 3000 yıllarında Karst'ta Hurriler vardır. M.Ö. 9. yuzyılda ise bu bolge Urartuların egemenligi altındadır. Daha sonra Iskitlerin istilasına uğramıştır.

Adını M.Ö.130 yıllarında Dağıstan'dan gelip buraya yerleşen Karsak Türklerinden aldığı söylenir.

Tarihi boyunca Arsaklıların, Sasanilerin, Selçukluların, Osmanlıların egemenliğinde kalmıştır.

18. ve 19. yüzyıllarda sık sık İranlıların ve Rusların saldırısına ugramış 1877 Türk-Rus savaşında Rusların eline geçmiştir. 40 yıllık Rus egemenliginden sonra 1921 yılında yapılan andlaşma ile Türkiye topraklarına yeniden katılmıştır.

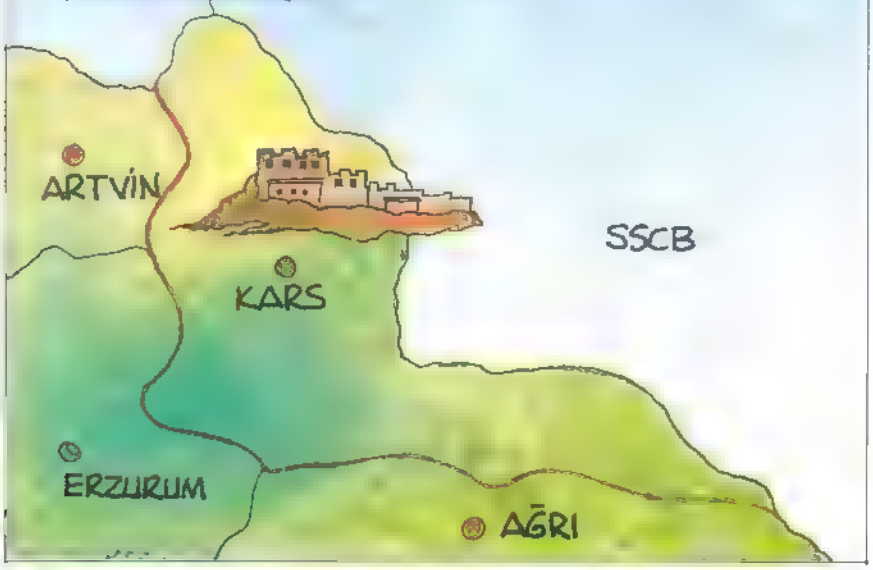

KÜLTÜR

Yörede, değişik kültür topluluklarının bulunmaları Kars'ta zengin bir kültürel bireşimin oluşmasına neden olmuştur. Müzik ve dil yönünden ise tamamen Azeri etkisindedir.

Halk oyunlarından bar ve halay Azeri etkisi dışında kalanlardandır.

Biz bu yazımızda daha çok Azeri etkisindeki Kars'ı işlemeye çalışacağız. Bunun yanında Kars'tan Sinop-İskenderun hattına kadar etkili olan Azeri kültürünü de inceleyeceğiz.

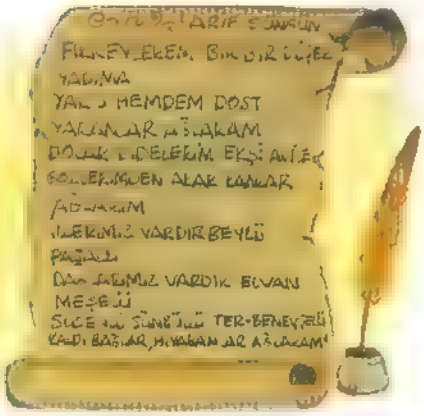

AZERİ KÜLTÜRÜ

Azeri kültürünün merkezi Azerbeycandır. Asırlarca değişik ulusların istilasına uğramış ve çok az bağımsız olabilmiş Azeri Türkleri 28 Mayıs 1918'de "Azerbeycan Türk Cumhuriyeti"ni kurmuşlardır.

Fakat bu cumhuriyet uzun ömürlü olamamış, 27 Nisan 1920'de Sovyetlerin istilası ile ortadan kalkmıştır.

Azerbeycan halk şairleri, şiirlerinde istilaya karşı koyan bir isyanı yansıtırlar.

19.y.y. şairlerinden Arif, sürgün yerinden yazdığı şiirinde şöyle der:

Fikreylerem bır bir düşer yadıma
Yar u hemdem dost yaranlar ağlaram
Dolar didelerım eşki al ile
Gözlerimden akar kanlar ağlaram!
İllerimiz vardır beylü paşalu
Dağlarımız vardır elvan meşelü
Süsenlü sünbüllü ter-benevşelü
Kaldı bağlar, hıyabanlar ağlaram!

Ya da 20.y.y. şairlerinden Ali Yusuf Bey kimsenin kendisini vatanını sevmekten alıkoyamıyacağını şu şiirinde ne güzel dile getiriyor;

Kayalar bir birinden ayrılsa
Küreler mihverinden ayrılsa
Bütün eşya yerinden ayrılsa
Ben o dilber melekten ayrılmam

Sararup hep çiçekler olsa hezel
Gene sönmez gönülde eşki emel
Beni isterse sevmesin o Güzel
Ben ki sevdim! demekten ayrılmam

Türk lehçeleri arasında Türkiye Türkçesinden sonra en çok gelişen ve edebi eser verilen lehçe Azeri lehçesidir.

Esasında, İran Azerbaycanı, Kafkas Azerbaycanı, Anadolu, Rumeli, Irak ve Suriye Türk lehçelerinin kaynağı "Oğuz" Türkçesidir.

Selçuklu-Osmanlı dönemlerindeki Türkçe ile aynı dönem Azeri Türkçesi arasında küçük mahalli farklılıklardan başka ayrılıklar yoktur. Fakat Moğol istilası, Kara-Koyunlu, Ak-Koyunlu ve Safevi istilaları, zamanla Azerice'yi gelişme gösteren Türkiye Türkçesinden ayırmıştır

17.y.y 'dan itibaren Kafkas Türkleri üzerindeki İran Hakimiyeti kalkmaya başlamıştı ve bu tarihten sonra Azeri edebi dili gelişmeler göstermiştir. Bu döneme ait çok sayıda Azeri edebiyatı ürünleri günümüze dek ulaşmıştır

YÖRESEL HALK EDEBİYATI

Sınır kenti olması nedeniyle çok zengin ve renkli bir folkloru vardır.

Yörede yaşanan savaşlar, kıyımlar, doğal olaylar halk edebiyatına yansımıştır.

Yüzyıllar öncesinden günümüze, pek çok halk ozanının pek çok şiiri ulaşmıştır. Ayrıca "Dede Korkut Hikayeleri" bugün de bilinen en önemli Azeri yapıtlarındandır. Halk öykücüliği günümüzde de gerek Azerbaycan'da, gerek onun etkileşim alanı olan Doğu Anadolu Bölgesi'nde tüm canlılığını sürdürmektedir.

Uzun kış gecelerinde halk ozanları tarafından hem çalınıp, hem anlatılan halk öyküleri, bazan aylarca sürebilmektedir.

Derunî, Dede Kasım, Aşık Tüccarî, Aşık Şenlik, Kağızmanlı Hıfzı, Aşık Zülalî, Aşık Avasî, Aşık Müdamî şiirleri günümüze kadar ulaşabilmiş halk ozanlarının bazılarıdır.

Çıldırlı Aşık Şenlik'in 93 Koçaklaması'ndan alınan şu dörtlük Dadaloğlu'nu çağrıştırır:

Asker olan bölük bölük bölünür
Sandınız mı ki Kars Kal'ası alınır
Boz atlar üstünde kılınç çalınır
Can sağ iken yurt vermeyiz düşmana

Ya da doğa, sevda ve yiğitlik yanında dinsel konuları da kendine göre işlemeye çalışan Aşık Zülali'nin şu iki dörtlüğünün dilindeki arılığa bakın;

Bu giden kımdır sorun
Dostlar ıhtışam kurun
Bır yandan oynan gülün
Devran ile götürün

Cenazemi naz ile
Kaldırın avaz ile
Zülali der saz ile
Keman ile götürün

MANİLER

Kars'ta mani söyleme geleneği bu gün bile tüm canlılığı ile yaşamaktadır. Düğünlerde, özel toplantılarda, çeşme başlarında maniler söylenir, atışmalar yapılır.

Azizım günde men
Gölgede sen günde men
Elde gurban bır olar
Sende gurban günde men

Altın bozdu neyliyim
Çuhan tozdu neylıyım
Özün yekesen ama
Ahlın azdı neyliyim

ATASÖZLERİ

— Koyunu olmayanın bıçağı keskin olur.

— El elinne gül derme, öz elinnen diken yol.

— Hesabını bilmeyen kasap, elinde kalır masat.

— Akıllı duşünene kadar, delinin oğlu olur.

Kars yöresindeki oyunlarda, kahramanlık, hürriyet, aşk, kıskançlık gibi konular işlenir

HALK MÜZİĞİ VE GELENEKSEL OYUNLAR

Halk müzığı ve oyunlar yönünden oldukça zengin bir yöremizdir.

Halk müzığinde daha çok Azeri etkisi görülür. Halk oyunlarında ise değişik yörelerin etkileri vardır.

Bar ve halayın yanında semahlar da oynanmaktadır.

Azeri oyunları etkisini daha çok Kars ve Iğdır yörelerinde gösterir. Biz bu yazımızda Kars'ı Azeri oyunları ile inceleyeceğiz.

Kars'ta köy seyirlik oyunları ve orta oyunu geleneği de oldukça yaygındır

GELENEKSEL HALK OYUNLARI

Azeri oyunlarında daima toplumsal bir olay işlenmiştir.

Aşk, kıskançlık, kahramanlık, hürriyet ve istiklal, ince ruhluluk, beceri oyunların konusunu oluşturur.

Oyunların en önemli niteliği, gerek erkeklerde, gerekse kadınlar da vücudun dik ve hareket halinde olmasıdır

Erkekler oyunlarda, kadını, sol tarafta ve biraz geriden izlerler. Eller birinin ayası gökyüzüne, diğeri kadının yüzüne bakacak şekilde tutulur. Bu hareket kadının güzelliğinin güneşle karşılaştırılması anlamına gelir.

Kadınlar da kollarını sabit tutarlar. Fakat ellerini bileklerinden içe dışa hafif döndürerek hoş bir hareket yaparlar.

Çok küçük adımlarla ayak burunlarında uçar gibi yürürler.

Kadın-erkek bir yandan da göz uçları ile birbirlerinin hareketlerini izlerler.

Şeyh Şamil, Çoban, Bıçak, Dört Çif, Kılıç, Kıskanç, Çeşme Başış, Mendil, Kars ve yöresinde oynanan önemli Azeri oyunlarından bazılarıdır.

YÖRESEL HALK GİYSİLERİ

Değişik kültür unsurlarının birlikte varolduğu Kars'ta, giysiler de çok çeşitlilik gösterir

GELENEKSEL ERKEK GİYSİLERİ

Başa kuzu derisinden yapılmış kalpak giyilir. Üste, boyun yeri uzun, önden sedef düğmeli üst köyneği, onun üstüne koyu renkli kumaştan veya çuhadan yapılmış, dizlere kadar uzanan kaftan giyilir. Kaftanın etek ve kol ağızları geniş olup, göğüslerinde iki taraflı dizilmiş veznelik vardır. Veznelik çoğu zaman gümüşle süslüdür.

Bacaklarda ise şalvar vardır. Bele sallama kemer takılır. Ayaklara "çiveki" denilen dar çizmeler giyilir.

Köstek ve hançer aksesuarı tamamlar.

GELENEKSEL KADIN GİYSİSİ

Başta, bele kadar inen "püşü" vardır. Vücuda, topuk altlarına değin uzanan "dayra" denilen entarı giyilir. Entarinin üç etek cinsleri de vardır. Göğüs kısımları sedef düğmelerle süslüdür.

Entarının üzerine kol ağızları geniş, beli dar, alt kısmı geniş, basenı örtecek kadar uzun kadın kaftanı giyilir. Ayaklarda çarık veya "galoş" denilen renkli çoraplar vardır.

Geleneksel erkek kıyafeti, başta kuzu derisinden yapılmış kalpak; üstte üst köyneği ve onun üzerine giyilen kaftan; bacaklarda şalvar ve ayaklarda "çiveki" denilen dar çizmelerden oluşur

Kars yöresindeki kadınlar, başlarına püşü; üstlerine "dayra" denilen entarı, onun üzerine kaftan ve ayaklarına renkli çoraplar giyerler. Öyle güzel olurlar ki! Bu yüzden Karslı erkekler eşlerinin güzelliklerini güneşle kıyaslarlar

BİL BUL

1

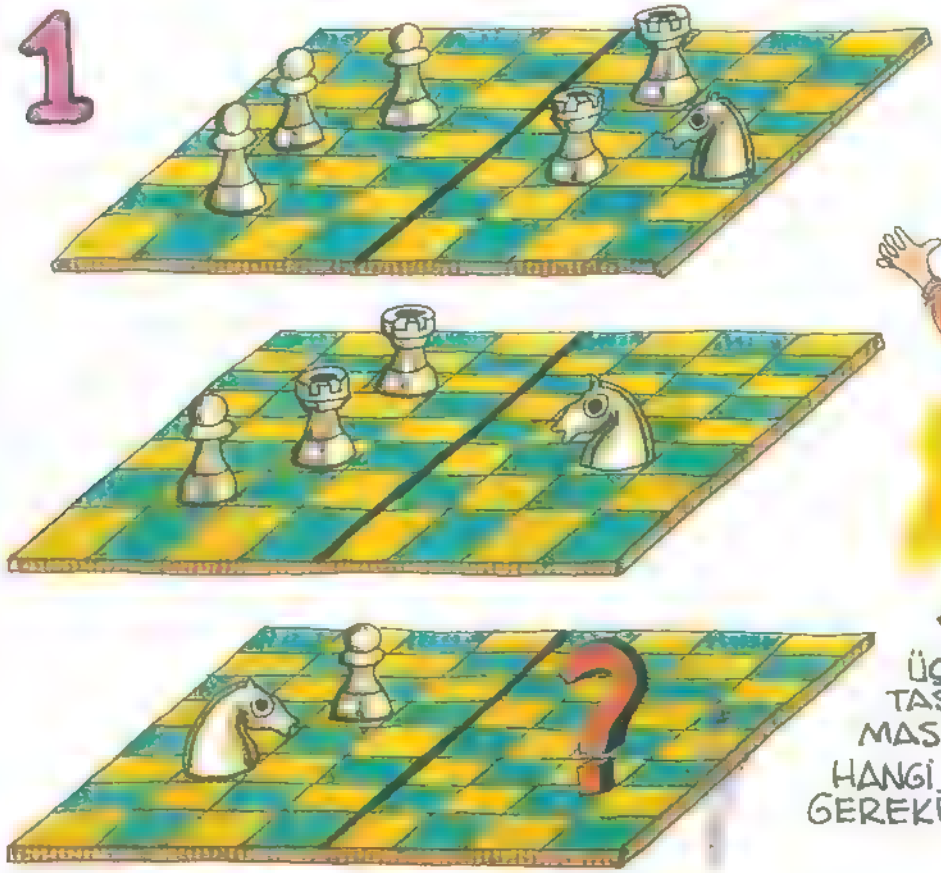

2

ÜÇÜNCÜ SATRANÇ TAHTASININ DENGEDE DURMASI İÇİN SAĞ KÖŞEYE HANGİ TAŞLARI KOYMAK GEREKİR?

4

A, B ve C PARÇALARI, DİKDÖRTGENİN HANGI PARÇALARIDIR?

5

A

EĞLEN

3

AŞAĞIDAKİ İŞLEMDE BİR KALE VE BİR PİYONUN RAKAMSAL DEĞERİ NE OLMALI?

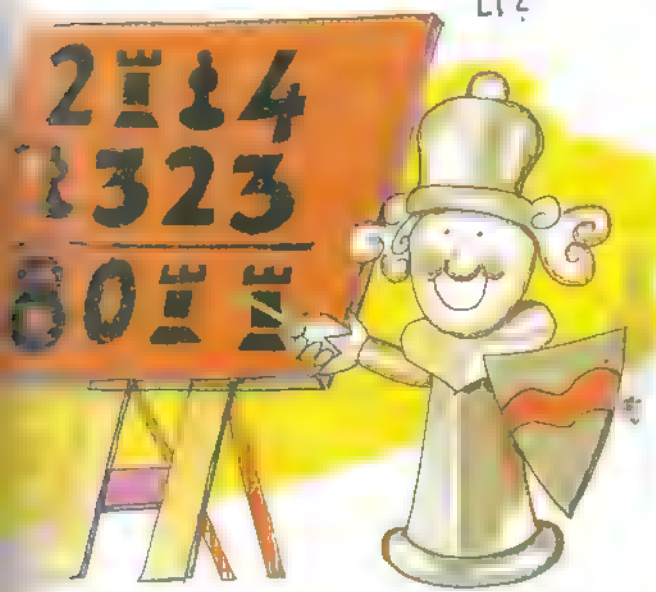

AŞAĞIDAKİ MANTIKSAL DİZİLİMİ TAMAMLAYIN

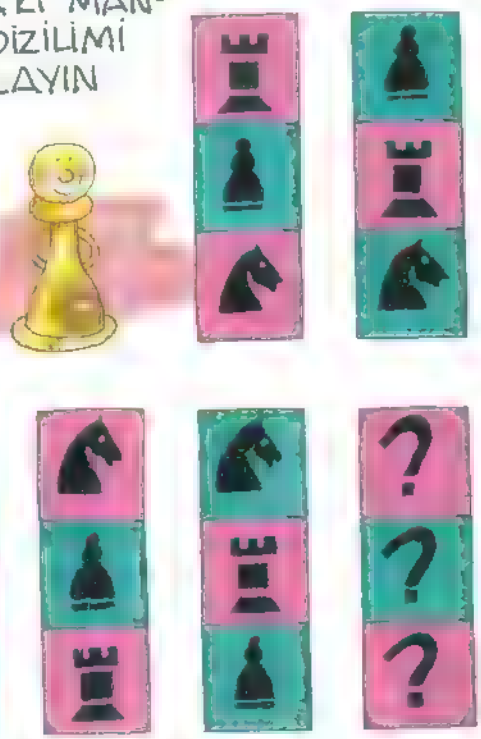

İKİ SATRANÇ TAHTASI ARASINDAKİ FARKI BULUN.

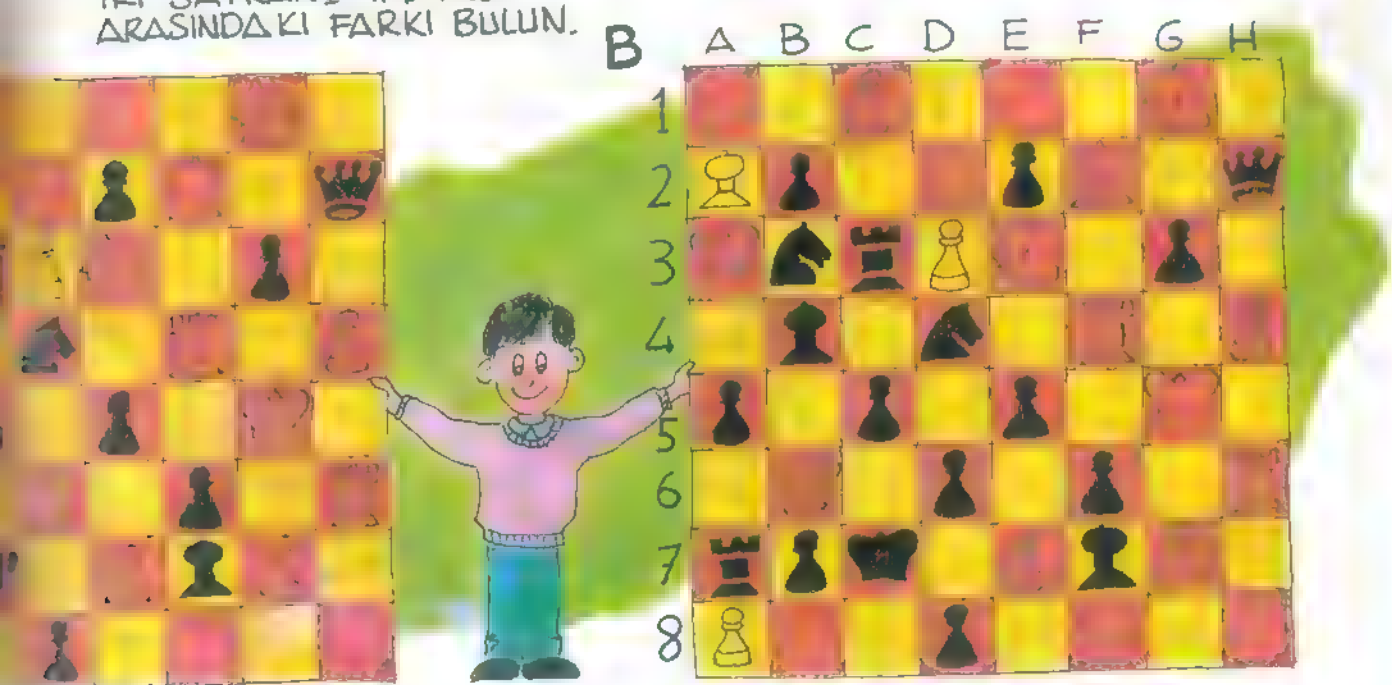

BİL BUL EĞLEN
İSTASYON
DAN ÇEKİLİN GELİY
E
1
ORADAN ÇEKİL-MEZSEN ELİNDEKİ SÜPÜRGE BAŞINA YIKILACAK
2
İMDAAAT! BİR SİNEK GİBİ EZECEK-LER BENİ!
3
ÖFF NE CIRLAK BİR SES. NEDEN BAĞIRIYOR BU KADIN?
4
SEN HİÇ MERAK ETME BENİM YAPTIĞIM KARDAN ADAM SAĞLAMDIR.
A
B
C
D

SORU KIŞ TABLOSUNU ÇİZEN ARKADAŞ O KADAR DALGINMIŞ Kİ BALONLARI BİRBİRİNE KARIŞTIRMIŞ. HANGİ BALONUN KİME AİT OLDUĞUNU SİZ BULABİLİRMİSİNİZ?
ÇİZER ARKADAŞIMIZ SOĞUKTAN ÇOK ETKİLENMİŞ GALİBA. BAKSANIZA OLMAYACAK 8 AYKIRI GÖRÜNTÜYÜ DE TABLOYA ÇİZMİŞ TABİ BUNLARI DA BULMANIZ GEREKİYOR
5
DAN... YOLDAN ORUM DAĞDAN
7
İYİ Kİ ŞAPKAMI VE PARDESÜMÜ GİYMİŞİM. YOKSA OTOBÜS BEKLERKEN DONABİLİRDİM.
G
TEKİR
H
16
6
HAY ALLAH! DIŞARIDA HAVA ÇOK SOĞUK GÖRÜNÜYOR. İŞE NASIL GİDECEĞİM.
F
DİKKAT KEDİ VAR
8
AMAN ALLAHIM! ŞU ÇOCUKLAR NE TEHLİKELİ ŞEYLER YAPIYORLAR.
BU SAYIMIZDAKİ BİL BUL EĞLENİN YANITLARI
1.BİL-BUL:
1-3 PİYON, 2-BİR KALE=7 BİR PİYON=5, 3-PİYON,DÖRT KALE, 4-A=1, B=22, C=11 5-6, DİKDÖRTGENİNDEKİ PİYON)
2.BİL-BUL:
A-7 B-8 C-3 D-5 E-6 F-2 G-4 H-1

ÇEKİRDEK

METİN, OĞLUM! SENİN EV ÖDEVİNİ KİM YAPTI? HA?

BABAM YAPTI ÖĞRETMENİM

HEPSİNİ Mİ?

YOK CANIM.. BEN DE BİRAZ YARDIM ETTİM.

?!?

FLORAN ONLARDAN DAHA GÜÇLÜ

FLORAN 2R

FLORAN Jel

ÇÜNKÜ FLORAN İKİ FLORÜRLÜ!

1. Florür 2. Florür

1. Florürü anında etkisiyle diş minelerini sertleştirir. **Hemen korur!**
2. Florürü uzun süreli etkisiyle dişlerin çürümesini önler. **Sonra korur!**

Çürümeleri önlemede, iki Florürlü diş macunu Floran bir Florürlü diş macunlarından % 14.2-15.5 oranında daha etkilidir. (*)

(*) Kaynak: British Dental Journal Yıl: 1980 Sayı: 149:201

KİTAPLARINIZ HAZIR...
KİTAPLIĞINIZI HAZIRLAYIN !

İşte **Doğan Kardeş**'in çok sevilen,
çok ünlü kahramanları: Topaç,Hügo
ve Taşkafa...heyecan dolu çizgi romanlar.

Ve okyanuslar ötesindeki dünyayı
yanınıza getiren nefis bir gezi kitabı.

Birbirinden güzel,birbirinden heyecanlı,
yararlı albümler,kitaplar.Pırıl pırıl
ciltleriyle sizi bekliyor.

Hemen alın.Sizin de bir
Doğan Kardeş Kitaplığı'nız olsun.

YAPI KREDİ
YAYINLARI

Satış merkezleri
İstanbul: Yapı Kredi Yayınları Meşrutiyet Cad.153, Tepebaşı-Akademi Kitabevi, Nişantaşı Elif Kitabevi, Beyazıt-Gençlik Kitabevi, Kadıköy-Taksim Büfe, Taksim
Ankara: Yapı Kredi Sanat Galerisi, Kızılay-Dost Dağıtım,Kızılay
İzmir: Yapı Kredi Sanat Galerisi, Mustafabey

MS